

Akční plán koncepce sociálního bydlení statutárního města Ostravy

Obsah

Úvodní slovo primátora.....	3
1 Způsob zpracování dokumentu	4
2 Vymezení základních pojmů.....	6
3 Návrhová část.....	8
A: Prevence ztráty bydlení	9
B: Bytový fond pro sociální bydlení	12
C: Systém sociálního bydlení.....	16
D: Financování sociálního bydlení.....	22
E: Nastavení PR a komunikace	24
Přílohová část	27
Příloha 1: Prognóza demografického vývoje na území SMO	28
Příloha 2: Popis sociálního vyloučení	31
Příloha 3: Bytový fond	38
Příloha 4: Sociální práce a bydlení.....	43
Použité zdroje.....	50
Zkratky	51
Seznam tabulek	52
Seznam obrázků	52

Úvodní slovo primátora

Vážení spoluobčané, kolegyně a kolegové,

bydlení a bytová politika představují jednu z klíčových oblastí rozvoje města a vyžadují tak systematické plánování v dlouhodobém horizontu. Proto se této oblasti věnujeme, vytváříme strategické dokumenty a hlavně realizujeme konkrétní opatření, které slouží k tomu, ať je Ostrava atraktivním místem pro bydlení a pro život.

Pro většinu z nás je domov něco, co považujeme za samozřejmé – místo, které máme rádi, kde se cítíme bezpečně, kam se těšíme a sdílíme ho s našimi blízkými. Materiál, který právě čtete, se zaměřuje na specifický segment bydlení – na bydlení sociální. Jde tedy o bydlení pro domácnosti, které místo, které by mohly nazývat domov, nemají. Ocitly se v obtížné bytové situaci, kterou by bez vnější pomoci velmi pravděpodobně nemohly samy vyřešit. Jedná se o jednotlivce, samoživitele a samoživitelky, rodiny s dětmi, kteří z různých příčin žijí v nevyhovujících podmínkách.

Dopady života v prostředí sociálního vyloučení jsou negativní pro město i pro společnost jako celek, protože zapříčiňují vyčlenění osoby či skupiny osob mimo běžný život většinové společnosti a přenos souvisejících nežádoucích zvyků a norem chování na další generace.

Město Ostrava podporu domácnostem v bytové nouzi vnímá jako důležitou. V listopadu 2017 byla zastupitelstvem města schválena Koncepce sociálního bydlení statutárního města Ostravy a na ni navázala příprava Akčního plánu. Na jeho tvorbě spolupracovalo množství odborníků – jednalo se o zástupce magistrátu, městských obvodů, neziskových organizací, veřejných vysokých škol, Úřadu práce ČR, soukromého vlastníka bytového fondu, Ministerstva práce a sociálních věcí a dalších.

V procesu tvorby akčního plánu byly také využity cenné zkušenosti získané z pilotního ověření koncepce, které probíhá ve 102 bytech. U zabydlených domácností to většinou vedlo k množství pozitivních změn – stabilizaci domácností, zvýšení psychické pohody, jistoty a bezpečí, snížení nákladů na bydlení a tím úsporu veřejných prostředků. Důležitou součástí podpory domácnostem je sociální práce, proto každá ze zabydlených domácností spolupracuje se sociálním pracovníkem a společně se zaměřují na řešení problémů – např. dluhů či hledání zaměstnání.

Realizaci pilotního ověření Koncepce sociálního bydlení dosáhla Ostrava mezinárodního úspěchu, když získala ocenění v soutěži RegioStars Awards 2018, kterou organizuje Evropská komise. Vítězství v kategorii Vytváření lepšího přístupu k veřejným službám tak poprvé putovalo do České republiky.

Systémové řešení sociálního bydlení dává ohroženým domácnostem možnost nového startu a získání vlastního domova za předpokladu zodpovědného chování a plnění nastavených podmínek spolupráce. Je to i jedním ze základních předpokladů úspěšného sociálního začleňování. Sociální bydlení je samozřejmě jen jedním ze segmentů bytové politiky města, proto vedení města přistoupilo ke zpracování celkové Koncepce bydlení statutárního města Ostravy.

Ing. Tomáš Macura, MBA

primátor

1 Způsob zpracování dokumentu

Aktéři přípravy a tvorby akčního plánu

Akční plán vznikl v rámci naplňování Koncepce sociálního bydlení statutárního města Ostravy, která byla schválena zastupitelstvem města 15. listopadu 2017. Tvorba plánu probíhala na základě:

- výkonu práce **manažera pracovní skupiny sociálního bydlení** (= sociálního pracovníka v oblasti bydlení – metodika);
- činnosti **projektového týmu**, který se skládá ze zástupců odboru sociálních věcí a zdravotnictví a odboru majetkového Magistrátu města Ostravy;
- činnosti **Pracovní skupiny sociálního bydlení**, která má celkem 26 členů a 3 stálé hosty, kteří představují zástupce širokého spektra relevantních aktérů – zástupců magistrátu (odbor sociálních věcí a zdravotnictví, odbor majetkový), městských obvodů (majetkových/bytových a sociálních odborů – Mariánské Hory a Hulváky, Moravská Ostrava a Přívoz, Ostrava-Jih, Poruba, Radvanice a Bartovice, Slezská Ostrava, Vítkovice), nestátních neziskových organizací (Armáda spásy, CENTROM, Centrum sociálních služeb, Diecézní charita ostravsko-opavská, Charita Ostrava), Úřadu práce ČR – krajské pobočky v Ostravě, Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV), Agentury pro sociální začleňování, akademické sféry, soukromého vlastníka bytového fondu (RESIDOMO), Platformy pro sociální bydlení. Předsedou pracovní skupiny je náměstek primátora.

Do procesu tvorby a následného připomínkování koncepce byly zapojeny městské obvody.

Principy zohledněné při zpracování akčního plánu

Při zpracovávání Akčního plánu jsme zohledňovali následující principy uvedené v Konceptci sociálního bydlení České republiky 2015-2025:

- princip solidarity,
- princip bydlení v bytě,
- princip potřeby,
- princip nediskriminace,
- individuální a diferencovaný přístup,
- princip nesegregace,
- princip posilování kompetencí,
- princip prevence,
- princip subsidiarity.

Související dokumenty SMO

Koncepce sociálního bydlení statutárního města Ostravy

5. Komunitní plán sociálních služeb a souvisejících aktivit ve městě Ostrava na období 2019 – 2022

Koncepce rodinné politiky statutárního města Ostravy na období 2019 – 2022

Strategický plán rozvoje města Ostravy na období 2017 – 2023

Vypořádání připomínek

Akční plán koncepce sociálního bydlení statutárního města Ostravy byl k připomínkování rozeslán městským obvodům a členům pracovní skupiny.

V rámci připomínkování bylo od připomínkujících subjektů zasláno 12 tabulek s celkem 53 připomínkami.

Členové pracovní skupiny

- Agentura pro sociální začleňování (5); Magistrát města Ostravy – odbor majetkový, odbor sociálních věcí a zdravotnictví (23); Ministerstvo práce a sociálních věcí (5); Platforma pro sociální bydlení (6).

Městské obvody

- Mariánské Hory a Hulváky (2); Moravská Ostrava a Přívoz (6); Ostrava-Jih (2); Slezská Ostrava (1); Vítkovice (3).

Akční plán koncepce sociálního bydlení statutárního města Ostravy byl zaslán starostkám a starostům všech 23 městských obvodů.

Za zpracování a vypořádání připomínek zodpovídá Mgr. Marek Mikulec, Ph.D. (metodik, MMO), Mgr. Zdeněk Živčák, MPA (MMO, vedoucí sociální práce a metodiky, věcný garant projektu) a projektový tým (zaměstnanci MMO).

Vypořádání klíčových připomínek proběhlo 16. 05. 2019 na jednání Pracovní skupiny sociálního bydlení.

2 Vymezení základních pojmů

Sociální bydlení je bydlení poskytované osobám v bytové nouzi nebo bytovou nouzí bezprostředně ohroženým (lidé vynakládající na bydlení nepřiměřenou výši příjmů). Sociální bydlení je poskytováno za specifických smluvních podmínek nájmu a v souladu s výše uvedenými principy. Uživatelům sociálního bydlení je v případě potřeby poskytována podpora formou sociální práce v individuálně nastavené intenzitě podpory.

Sociální byt je standardní zkolaudovaný byt nacházející se (zpravidla) mimo sociálně vyloučené lokality, který je přidělován na základě posouzení bytové nouze. Poskytování bydlení v sociálním bytě je doprovázeno sociální prací, přičemž její míra závisí na potřebách klienta a výsledku sociálního šetření dané domácnosti, její intenzita a frekvence je určována vždy individuálně s ohledem na konkrétní situaci v domácnosti a posouzení sociální, zdravotní či ekonomické situace jejích členů (MPSV, 2017).

Krizové bydlení představuje rychlý nástroj pomoci v krizových, ohrožujících situacích. Jedná se o speciálně vyčleněné byty, které podléhají zrychleným postupům při schvalování nájemní smlouvy. Jde o krátkodobé formy ubytování na 6 měsíců. Byty mají zapojenou elektřinu (případně i plyn) a jsou vybaveny základním nábytkem a spotřebiči.

Cílové skupiny sociálního bydlení

Sociální bydlení je určeno především **pro osoby bez domova** dle Evropské typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení (ETHOS), tedy pro osoby (MPSV, 2015):

- bez střechy (osoby přežívající venku nebo v noclehárně),
- bez domova (osoby bydlící v ubytovnách nebo institucích, např. sociálních ubytovnách, ubytovnách pro bezdomovce, azylových domech, věznicích, zdravotnických zařízeních, zařízeních pro děti nebo podporovaném bydlení),
- v nejistém bydlení (lidé žijící v přechodném bydlení u rodiny nebo přátel, bydlení bez právního nároku, osoby ohrožené vystěhováním nebo osoby ohrožené násilím),
- v nevyhovujícím bydlení (osoby žijící v provizorních nebo neobvyklých obydlích, v neobyvatelném bydlení nebo přelidněných bytech).

Sociální bydlení je určeno také pro osoby, které přesto, že pobírají sociální dávky na podporu bydlení (příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení), **vynakládají na bydlení významnou část svých příjmů** (více než 40% disponibilních příjmů) a nejsou schopny tuto svoji obtížnou situaci řešit samy na trhu s bydlením (přestěhováním do levnějšího vhodného bydlení, prodejem vlastního bydlení a koupí nebo pronájmem vhodného bydlení). Vzhledem ke specifčnosti sociálního bydlení je vhodné zařadit do definice relevantní cílové skupiny také výši disponibilních příjmů, které zůstávají domácnostem po uhrazení nákladů na bydlení. Jako minimální hranice v kontextu České republiky se doporučuje 1,6 násobek životního minima. Tato hranice se však může rozšiřovat na základě lokálních specifik a charakteristik.

Prioritní cílové skupiny

Vzhledem k tomu, že kapacity sociálního bydlení zpravidla neumožňují nasycit místní poptávku, a také proto, že u některých skupin by prodleva v řešení bytové a sociální krize měla závažné důsledky (ohrožení na životě, zdraví, riziko rozpadu rodiny, riziko obtížně řešitelného sociálního propadu), je při poskytování sociálního bydlení vhodné **prioritně poskytovat sociální bydlení** některým skupinám. Prioritní skupiny si určují poskytovatelé sociálního bydlení s ohledem na místní situaci,

přičemž toto určení by mělo vycházet z analýz potřeb cílových skupin a stanovené priority by měly být řádně zdůvodněny. Při určování prioritních skupin poskytovatelé berou v potaz výskyt a potřeby zejména následujících zvláště zranitelných cílových skupin (MPSV, 2017, upraveno):

- ohrožené rodiny s dětmi (rodiny akutně ohrožené odebráním dětí do ústavní péče, u nichž jsou jedním z důvodů odebrání nevhodné bytové podmínky),
- rodiny, kterým poskytnutí bydlení umožní návrat dítěte z náhradní výchovy,
- oběti domácího násilí,
- lidé opouštějící instituce (dětské domovy, výchovné ústavy, diagnostické ústavy, zařízení pro výkon trestu odnětí svobody, domovy pro osoby se zdravotním postižením, psychiatrické nemocnice, oddělení sociálních lůžek v běžných nemocnicích),
- lidé opouštějící náhradní rodinnou péči (pěstounskou péči, poručenskou péči),
- lidé přežívající venku, v ubytovnách a sociálních službách (zejména v pobytových sociálních službách se stanovenou maximální délkou pobytu), osoby žijící ve vážně zdravotně závadném obydlí,
- lidé nebo domácnosti s osobami se zdravotním postižením včetně lidí s duševními onemocněními a se stanoveným vyšším stupněm závislosti (II. - IV. stupeň závislosti),
- ekonomicky neaktivní senioři bez majetku, který může být využit při řešení bydlení,
- samoživitelky a samoživitelé,
- lidé čelící diskriminaci na trhu s bydlením.

3 Návrhová část

Návrhová část navazuje na oblasti vymezené Konceptí sociálního bydlení statutárního města Ostravy, zapracovává výstupy činnosti Pracovní skupiny sociálního bydlení a v procesu tvorby byl také průběžně reflektován vývoj tematiky sociálního bydlení na národní úrovni.

Aktivity a opatření jsou nastavovány do roku 2021, kdy bude plán aktualizován/revidován Pracovní skupinou sociálního bydlení. Kratší časový horizont je volen z důvodu zvoleného postupu budování místního systému sociálního bydlení.

Oblast sociálního bydlení je nutno zakomponovat do koncepčního nastavení bytové politiky na území statutárního města Ostravy.

Akční plán je členěn do pěti tematických oblastí:

- A. Prevence ztráty bydlení
- B. Bytový fond pro sociální bydlení
- C. Systém sociálního bydlení
- D. Financování sociálního bydlení
- E. Nastavení PR a komunikace

Každá z oblastí je dále členěna na opatření, která naplňují aktivity.

A: Prevence ztráty bydlení

Popis: Priorita se zaměřuje na systém prevence ztráty bydlení v obecních bytech SMO, případně i v bytech soukromých vlastníků, a to v několika rovinách – identifikace domácností ohrožených ztrátou bydlení, nastavení systému jejich podpory a vzájemné komunikace mezi majetkovým/bytovým a sociálním odborem. Magistrát plní roli centrální, analytickou.

Opatření:

1. Depistáž a informační kampaň
2. Systém včasné identifikace domácnosti při vzniku rizika ztráty bydlení
3. Magistrát – zpracování údajů/dat
4. Podpora sociálních služeb zařazených do ostravské sítě

Opatření A.1	Depistáž a informační kampaň
Aktivita A.1.1	Depistáž
Popis aktivity	<p>Depistáž reaguje na to, že sociální práce bývá mnohdy zahajována až v okamžiku, kdy ohrožené domácnosti samy vyhledají pomoc. Práce s domácnostmi, které dosud bydlí ve standardním bydlení na základě právního vztahu.</p> <p>Nastavení depistáže se zaměřením na obecní bytový fond, včasná identifikace domácností a nastavení spolupráce.</p> <p>Zaměření v rámci depistáže na identifikaci rizikových situací, které mohou vést ke ztrátě bydlení a jejich aktivní vyhledávání.</p> <p>Síťování relevantních aktérů.</p>
Termín realizace	10/2019-2021
Kroky vedoucí k realizaci	<p>Jednání s ÚMOB a relevantními aktéry.</p> <p>Nastavení spolupráce v rámci ÚMOB a se sociálními službami.</p>
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--
Výstup	<p>Nastavení depistáže.</p> <p>Realizovaná jednání s ÚMOB k nastavení depistáže.</p>
Realizátoři	Metodik, OSVZ, ÚMOB

Opatření A.1	Depistáž a informační kampaň
Aktivita A.1.2	Informační kampaň k prevenci ztráty bydlení
Popis aktivity	Možnosti včasného záchytu dluhu, informování domácností v obecním bytovém fondu, informování o preventivních opatřeních v rámci jednotlivých odborů ÚMOB, kteří jsou různými formami spolupráce v kontaktu s nájemníky.

	Příprava informačních materiálů k prevenci ztráty bydlení. Zaměření se také na soukromý bytový fond (např. bytová družstva).
Termín realizace	10/2019-2021
Kroky vedoucí k realizaci	Vytvoření informačních materiálů (do 2/2020). Informování v rámci odborů ÚMOB.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--
Výstup	Informační materiály pro domácnosti. Informační materiály pro zaměstnance ÚMOB a soukromé vlastníky nemovitostí. Tematické setkání s ÚMOB k prevenci ztráty bydlení.
Realizátoři	Metodik, OSVZ, OM, ÚMOB

Opatření A.2	Systém včasné identifikace domácnosti při vzniku rizika ztráty bydlení
Aktivita A.2.1	Mechanismus informování bytových /majetkových a sociálních odborů
Popis aktivity	Aktivita se zaměřuje na situace, kdy v domácnosti vznikl dluh a danou situaci je potřeba včas zachytit a nastavit spolupráci při jejím řešení. Jedná se o systém včasného informování o dluhu a nabídka spolupráce sociálního pracovníka = spolupráce v rámci jednotlivých ÚMOB. Spolupráce v rámci ÚMOB, přenos dobré praxe mezi obvody.
Termín realizace	10/2019 – 2021
Kroky vedoucí k realizaci	Jednání s ÚMOB a v rámci PS sociálního bydlení. Úprava nájemní smlouvy (souhlas s předáním osobních údajů při vzniku dluhu) a informování sociálního pracovníka. Nastavení mechanismu předávání informací mezi odbory ÚMOB. Nastavení jednotlivých preventivních kroků (od informování až po spolupráci).
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--
Výstup	Nastavení systému prevence ztráty bydlení. Počet domácností, kde došlo při řešení jejich situace ke spolupráci v rámci ÚMOB (vazba na A.3.1).
Realizátoři	Metodik, OSVZ, OM, ÚMOB, PS

Opatření A.3	Magistrát – zpracování údajů/dat k prevenci ztráty bydlení
Aktivita A.3.1	Analytická činnost MMO a informační schůzky

Popis aktivity	Zpracování a vyhodnocování dat od ÚMOB, možnosti identifikace dobrých praxí (vysoké úspěšnosti) a slabých míst (nižší míra záchytu) na území SMO.
Termín realizace	10/2019-2021
Kroky vedoucí k realizaci	Nastavení monitorovaných indikátorů s ÚMOB. Zpracování a vyhodnocení dat k počtu řešených domácností. Formulace doporučení na základě vyhodnocení realizovaných aktivit.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--
Výstup	Zpráva k využívání principů prevence ztráty bydlení na území SMO.
Realizátoři	Metodik, OSVZ, OM, ÚMOB

Opatření A.4	Podpora sociálních služeb zařazených do ostravské sítě
Aktivita A.4.1	Spolupráce v rámci struktur procesu KP SMO
Popis aktivity	Spolupráce v rámci struktur procesu Komunitního plánování SMO, identifikace témat relevantních pro podporu domácností v dostupném bydlení, vyhodnocení stávajících kapacit a možností podpory.
Termín realizace	10/2019 – 2021
Kroky vedoucí k realizaci	Spolupráce v rámci struktur procesu KP SMO. Informování manažerského týmu KP. Vyhodnocování kapacit služeb v rámci ostravské sítě poskytovatelů sociálních služeb využívaných cílovou skupinou dostupného bydlení.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--
Výstup	Doporučení pro KP SMO
Realizátoři	Metodik, OSVZ, KP SMO

B: Bytový fond pro sociální bydlení

Popis: Priorita se zaměřuje na ukotvování systému sociálního bydlení, nárůst jeho kapacit a prostorové aspekty sociálního bydlení na území statutárního města Ostravy.

Stávající spolupráci se zapojenými ÚMOb rozšířit o další obvody, resp. zjišťování potřebnosti v území a nastavení možností spolupráce i u dalších ÚMOb.

Opatření:

1. Bytový fond pro sociální bydlení – nárůst kapacit
2. Vyhodnocení krizového bydlení
3. Technické standardy sociálních bytů
4. Nájemní smlouva (podmínky a parametry nájemní smlouvy)
5. Monitoring cílové skupiny
6. Monitoring počtu, struktury a technického stavu obecních bytů na území SMO
7. Mapový výstup
8. Sociální byty – poloha a struktura

Opatření B.1	Bytový fond pro sociální bydlení – nárůst kapacit
Aktivita B.1.1	Nárůst kapacit bytového fondu pro sociální bydlení
Popis aktivity	<p>Potřebnost a poptávka po bydlení osob v bytové nouzi výrazně převyšuje nabídku. Aktivita se zaměřuje na zvyšování počtu dostupných bytů na území SMO pro vymezenou cílovou skupinu a dle nastavených parametrů spolupráce.</p> <p>Projekt SMO – vytvoření kapacit bytového fondu pro sociální bydlení – 50 bytů ročně, resp. 100 bytů v letech 2020-2021.</p> <p>Spolupráce se všemi ÚMOb v rámci SMO.</p> <p>Nárůst kapacit sociálního bydlení NNO.</p>
Termín realizace	2020-2021
Kroky vedoucí k realizaci	<p>Jednání s ÚMOb.</p> <p>Zjišťování potřebnosti v území u dosud nezapojených ÚMOb a nastavení spolupráce.</p> <p>Vyčlenění bytů pro účely projektu sociálního bydlení.</p> <p>Příjem žádostí a realizované individuální šetření v domácnostech.</p> <p>Přidělování sociálních bytů.</p>
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--
Výstup	50 sociálních bytů / rok, resp. 100 bytů SMO pro účely sociálního bydlení + nárůst kapacit sociálního bydlení NNO a dalších případných realizátorů
Realizátoři	ÚMOb, MMO, NNO, metodik

Opatření B.2	Vyhodnocení krizového bydlení
Aktivita B.2.1	Vyhodnocení krizového bydlení a rozhodnutí o nastavení
Popis aktivity	Vyhodnocení evaluačních výstupů; pokračování v realizaci krizového bydlení, vyhodnocení domácností, které ho využily a dopadů tohoto využití.
Termín realizace	10/2019 – 2021
Kroky vedoucí k realizaci	Jednání s ÚMOB, kde bude krizové bydlení situováno. Provozování 3 krizových bytů ve spolupráci s ÚMOB, příp. v rámci magistrátu. Evaluace krizového bydlení.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	0,5 úvazku sociálního pracovníka MMO pro práci s domácnostmi v krizových bytech – hrazeno z projektu
Výstup	Závěrečná evaluační zpráva – vyhodnocení krizového bydlení realizovaného v letech 2017-2019 3 krizové byty
Realizátoři	Metodik, OM, OSVZ, ÚMOB, PS

Opatření B.3	Technické standardy sociálních bytů
Aktivita B.3.1	Nastavení technických standardů sociálních bytů
Popis aktivity	Na základě zkušeností nastavení parametrů v projektu ukotvení standardu sociálního bydlení.
Termín realizace	10/2019-2021
Kroky vedoucí k realizaci	Vyhodnocení parametrů sociálních bytů v realizovaném projektu. Jednání s ÚMOB a PS.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--
Výstup	Vymezené technické standardy sociálních bytů
Realizátoři	Metodik, OM, OSVZ, ÚMOB, PS

Opatření B.4	Nájemní smlouva (podmínky a parametry nájemní smlouvy)
Aktivita B.4.1	Nastavení parametrů nájemní smlouvy pro sociální bydlení
Popis aktivity	Na základě zkušeností z projektu nastavena základní kritéria nájemních smluv
Termín realizace	10/2019-2021; resp. 10/2019-2020 a do 2021
Kroky vedoucí k realizaci	Vyhodnocení nastavení nájemních smluv v projektu (včetně notářských doložek).

	<p>Projednání Pracovní skupinou sociálního bydlení a na kulatých stolech.</p> <p>Projednání s ÚMOB.</p> <p>Finalizace základních parametrů nájemních smluv pro sociální bydlení (do 12/2020).</p> <p>Aplikace daných principů do nájemních smluv (průběžně od 1/2021).</p>
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--
Výstup	<p>Nastavené základní parametry nájemních smluv v sociálních bytech</p> <ul style="list-style-type: none"> - Délka nájemní smlouvy - Spolupráce se sociálním pracovníkem - Prolongace nájemní smlouvy - Atd. – dle jednání s ÚMOB a činnosti PS
Realizátoři	OM, ÚMOB, metodik, informovat OSVZ

Opatření B.5	Monitoring cílové skupiny
Aktivita B.5.1	Monitoring cílové skupiny – kvantitativní a kvalitativní údaje
Popis aktivity	<p>Znalosti a data o bezdomovectví, resp., o osobách v bytové nouzi a bytovou nouzí ohrožených, jsou nezbytným podkladem pro nastavení systému sociálního bydlení.</p> <p>Metodik spolupracuje se sociálními službami pracujícími s osobami bez domova a s osobami v bytové nouzi a se sociálními odbory ÚMOB, kde jsou sociální pracovníci a sociální kurátoři.</p>
Termín realizace	10/2019 – 2021
Kroky vedoucí k realizaci	Monitoring velikosti a struktury cílové skupiny.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	300 000 Kč (výzkum v oblasti bezdomovectví/bytové nouze; téma bude specifikováno na základě činnosti PS)
Výstup	Zpráva s údaji o cílové skupině / výzkumná zpráva
Realizátoři	Metodik, OSVZ, ÚMOB, ÚP ČR, NNO

Opatření B.6	Monitoring počtu, struktury a technického stavu obecních bytů na území SMO
Aktivita B.6.1	Monitoring počtu, technického stavu obecních bytů na území SMO
Popis aktivity	Provazba s investicemi, sledování kvality bytového fondu
Termín realizace	10/2019 a průběžně
Kroky vedoucí k realizaci	Nastavení indikátorů a frekvence jejich sběru – ve spolupráci s městskými obvody a PS.

	Sběr dat. Analýza dat a jejich zpracování v návaznosti na aktivitu B.7.1.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	-- (stávající personální kapacity realizátorů aktivity)
Výstup	Tabulka indikátorů k obecnímu bytovému fondu
Realizátoři	Metodik, OM, ÚMOB

Opatření B.7	Mapový výstup
Aktivita B.7.1	Zpracování mapového výstupu
Popis aktivity	Obecní bytový fond v mapové podobě, která bude průběžně aktualizována (doplňován aktuálními daty).
Termín realizace	10/2019-2020 a poté průběžná aktualizace
Kroky vedoucí k realizaci	V návaznosti na aktivitu B.6.1. Vytvoření mapového výstupu.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	-- (stávající personální kapacity realizátorů aktivity)
Výstup	Mapová podoba obecního bytového fondu
Realizátoři	Metodik, OM, GIS oddělení

Opatření B.8	Sociální byty – poloha a struktura
Aktivita B.8.1	Monitoring a vyhodnocování situování bytového fondu pro sociální bydlení
Popis aktivity	V návaznosti na Metodiku identifikace lokalit rezidenční segregace v obcích ČR monitorovat a vyhodnocovat situování bytového fondu pro sociální bydlení a předcházet koncentraci daných bytů do nedoporučených lokalit.
Termín realizace	10/2019 a průběžně
Kroky vedoucí k realizaci	Monitorování vytipovaných a přidělovaných sociálních bytů. Projednání s ÚMOB a PS. Formulace poptávky po bytech v doporučených lokalitách.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--
Výstup	Monitoring polohy sociálních bytů Doporučení k situování bytového fondu pro sociální bydlení
Realizátoři	Metodik, OSVZ, OM, ÚMOB, PS

C: Systém sociálního bydlení

Popis: Priorita se zaměřuje na aplikaci zkušeností z realizace projektu Koncepce bydlení a její pilotní ověření ve městě Ostrava, využití pilotovaných mechanismů a nastavené spolupráce s klíčovými aktéry.

Opatření:

1. Spolupráce klíčových aktérů
2. Jednotný systém evidence žádostí o nájem sociálního bytu
3. Systém posuzování bytové situace (nouze) u domácností žádajících o sociální byt
4. Metodika sociální práce v sociálním bydlení
5. Pracovní skupina sociálního bydlení – 2x ročně
6. Kulaté stoly k sociálnímu bydlení – 2x ročně
7. Monitoring struktury sociálních bytů na území SMO
8. Metodik v oblasti sociálního bydlení
9. Startovací bydlení
10. Podpora profesních dovedností pracovníků SMO v oblasti bydlení

Opatření C.1	Spolupráce klíčových aktérů
Aktivita C.1.1	Aplikace a ukotvení pilotovaných mechanismů spolupráce klíčových aktérů
Popis aktivity	Vyhodnocení realizovaných aktivit a nastavených mechanismů v projektu – spolupráce MMO, ÚMOB (včetně nově zapojených ÚMOB v návaznosti na B.1.1), ÚP ČR. Reflexe výstupů evaluace.
Termín realizace	10/2019-2021
Kroky vedoucí k realizaci	Vyhodnocení pilotovaných mechanismů. Tematická/metodická setkání odborů MMO a ÚMOB . V návaznosti na další aktivity Akčního plánu nastavení systému sociálního bydlení. Průběžná formativní reflexe nastavených procesů.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--
Výstup	Metodika spolupráce klíčových aktérů
Realizátoři	Metodik, OSVZ, OM, ÚMOB, PS

Opatření C.2	Jednotný systém evidence žádostí o nájem sociálního bytu
Aktivita C.2.1	Evidence žádostí o vstup do systému sociálního bydlení
Popis aktivity	Spolupráce MMO a ÚMOB na příjmu a posuzování žádostí o vstup do systému sociálního bydlení. Jednotný formulář a hodnotící mechanismus ve všech zapojených městských obvodech.

Termín realizace	10/2019-2021
Kroky vedoucí k realizaci	Vyhodnocení nastavení příjmu žádostí v projektu. Projednání s ÚMOB a PS. Jednotný systém evidence žádostí.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--
Výstup	Jednotný systém evidence žádostí (formulář)
Realizátoři	Metodik, OSVZ, ÚMOB, PS

Opatření C.3	Systém posuzování bytové situace u domácností žádajících o sociální byt
Aktivita C.3.1	Využití jednotného systému posuzování bytové situace žádajících domácností
Popis aktivity	Vytvořený mechanismus (bodový systém) posuzování bytové situace domácností žádajících o sociální byt. V rámci pilotního projektu byl ověřován nastavený systém hodnocení, který bude finalizován na základě vyhodnocení jeho využívání a podnětů z PS. Spolupráce MMO a ÚMOB – společné posuzování a vyhodnocování bytové situace domácností žádajících o sociální byt.
Termín realizace	10/2019-2021
Kroky vedoucí k realizaci	Vyhodnocení pilotované podoby hodnotícího systému. Spolupráce MMO a ÚMOB při posuzování bytové situace domácností a využití zpracovaného bodového hodnocení.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--
Výstup	Hodnotící mechanismus k posuzování bytové situace domácností
Realizátoři	Metodik, OSVZ, ÚMOB, PS

Opatření C.4	Metodika sociální práce v sociálním bydlení
Aktivita C.4.1	Metodika sociální práce v sociálním bydlení
Popis aktivity	Vytvoření metodiky Sociální práce v sociálním bydlení; vytvoření základního rámce poskytování sociální práce. Metodický materiál bude aktualizován v návaznosti na vývoj oblasti sociálního bydlení a trendů v sociální práci.
Termín realizace	do 9/2019, možná následná aktualizace
Kroky vedoucí k realizaci	Vytvoření Metodiky sociální práce v sociálním bydlení.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--

Výstup	Metodika Sociální práce v sociálním bydlení
Realizátoři	Metodik, OSVZ

Opatření C.5	Pracovní skupina sociálního bydlení
Aktivita C.5.1	Realizace Pracovní skupiny sociálního bydlení (2x ročně)
Popis aktivity	Realizace pracovní skupiny za účelem průběžného naplňování Akčního plánu a přípravy jeho aktualizace.
Termín realizace	Od 10/2019 – 2021
Kroky vedoucí k realizaci	Nastavení formátu pracovní skupiny. Vymezení účastníků (členů PS). Stanovené termíny setkání. Realizace PS.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	3 500 Kč/rok (= občerstvení pro 25 osob 2x ročně)
Výstup	Realizované PS (2x ročně) Prezentace a zápis z PS
Realizátoři	Metodik, OSVZ

Opatření C.6	Kulaté stoly k sociálnímu bydlení
Aktivita C.86.1	Realizace Kulatých stolů k sociálnímu bydlení (2x ročně)
Popis aktivity	Realizace kulatých stolů s aktéry v oblasti sociálního bydlení na území SMO. Vyhodnocení kapacit a struktury zabydlených domácností, pracovní část k aspektům sociálního bydlení a jeho dostupnosti a struktuře.
Termín realizace	Od 10/2019 – 2021
Kroky vedoucí k realizaci	Nastavení formátu kulatých stolů. Vymezení účastníků. Stanovené termíny setkání. Realizace kulatých stolů.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	5 000 Kč/rok (= občerstvení pro 30-35 osob 2x ročně)
Výstup	Realizované kulaté stoly (2x ročně) Prezentace a zápis z kulatého stolu
Realizátoři	Metodik, OSVZ

Opatření C.7	Monitoring struktury sociálních bytů na území SMO
Aktivita C.7.1	Monitoring a vyhodnocování struktury sociálních bytů na území SMO
Popis aktivity	Sběr dat k sociálním bytům na území SMO od realizátorů projektů/programů
Termín realizace	10/2019 – 2021
Kroky vedoucí k realizaci	Nastavené sbírané indikátory. Spolupráce s NNO a provozovateli sociálního bydlení. V pravidelných intervalech nastavený monitoring (2x ročně).
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--
Výstup	V pravidelných intervalech sbíraná data
Realizátoři	Metodik, OSVZ, NNO a provozovatelé sociálního bydlení

Opatření C.7	Monitoring struktury sociálních bytů na území SMO
Aktivita C.7.2	Mapový výstup monitoringu sociálních bytů na území SMO
Popis aktivity	Aktivita navazuje na C.7.1 Monitoring a vyhodnocování struktury sociálních bytů na území SMO. Ve spolupráci s oddělením GIS bude vytvořena a průběžně aktualizována mapa sociálních bytů na území SMO.
Termín realizace	Vznik – 2019/2020, poté průběžné sycení daty a aktualizace mapového výstupu
Kroky vedoucí k realizaci	Spolupráce s GIS oddělením. Práce s daty (aktivita C.7.1). Mapový výstup.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--
Výstup	Mapa sociálních bytů na území SMO
Realizátoři	Metodik, OSVZ, GIS oddělení

Opatření C.8	Metodik v oblasti sociálního bydlení
Aktivita C.8.1	Metodik v oblasti sociálního bydlení
Popis aktivity	Vytvoření pozice metodika v oblasti sociálního bydlení.
Termín realizace	10/2019
Kroky vedoucí k realizaci	Vytvoření a schválení funkčního místa. Práce na naplňování akčního plánu.

Neinvestiční náklady a finanční zdroje	Úvazek 1,0
Výstup	<p>Pozice metodika:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podílí se na naplňování Akčního plánu a jeho aktualizaci/revizi; monitoruje realizaci aktivit - zajišťuje činnost Pracovní skupiny sociálního bydlení a kulatých stolů - spolupráce se sociálními službami pracujícími s osobami bez domova, s osobami v bytové nouzi prostřednictvím OSS ÚMOB, sociálními pracovníky/sociálními odbory ÚMOB, koordinátorem KP - zpracovává data sbíraná v rámci jednotlivých aktivit
Realizátoři	OSVZ

Opatření C.9	Startovací bydlení
Aktivita C.9.1	Nastavení parametrů startovacího bydlení
Popis aktivity	<p>Na důležitost budování tohoto typu bydlení upozorňuje Prognóza vývoje počtu a věkové struktury obyvatelstva SMO.</p> <p>Startovací bydlení představuje byty, které jsou zaměřeny na podporu vymezené skupiny obyvatel.</p>
Termín realizace	Od 10/2019 – 2020
Kroky vedoucí k realizaci	<p>Projednávání s městskými obvody.</p> <p>Projednávání na Pracovní skupině sociálního bydlení a kulatém stole.</p> <p>Nastavení parametrů startovacích bytů.</p>
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--
Výstup	<p>Nastavené parametry startovacích bytů – vymezení, specifikace cílové skupiny, podmínky nájemní smlouvy</p> <p>Jednání s ÚMOB o realizaci startovacího bydlení</p>
Realizátoři	Metodik, OSVZ, OM, PS SB

Opatření C.10	Podpora profesních dovedností pracovníků SMO v oblasti bydlení
Aktivita C.10.1	Podpora profesních dovedností a znalostní základny pracovníků SMO v oblasti bydlení
Popis aktivity	Aktivita se zaměřuje na vzdělávání prostřednictvím aktivní i pasivní účasti na tematických akcích. Záměrem je i síťování s odborníky, kteří se tématu bydlení věnují v zahraničí a tuzemsku.
Termín realizace	10/2019 – 2021
Kroky vedoucí	Výběr vzdělávacích akcí, konferencí, seminářů, workshopů. Aktivní a/nebo pasivní účast.

k realizaci	
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	40 000 Kč / rok
Výstup	Realizované vzdělávací akce Účast na workshopech, seminářích, konferencích
Realizátoři	Metodik, OSVZ, OM

D: Financování sociálního bydlení

Popis: Priorita se zaměřuje na mapování investic do obecního bytového fondu a podporu při zajišťování finančních prostředků na rozvoj kapacit sociálního bydlení.

Informování o dotačních příležitostech k nárůstu kapacit bytového fondu pro účely sociálního bydlení na území SMO.

Opatření

1. Mapování investic do obecního bytového fondu
2. Podpora investic do sociálního bydlení – organizace seminářů, informační podpora

Opatření D.1	Mapování investic do obecního bytového fondu
Aktivita D.1.1	Pravidelné mapování investic do obecního bytového fondu
Popis aktivity	Mapování vývoje a lokalizace investic do obecního bytového fondu v pravidelných intervalech. Získání daných informací od městských obvodů.
Termín realizace	Od 10/2019, resp. 2020
Kroky vedoucí k realizaci	Nastavení sledovaných indikátorů – v rámci činnosti PS a ve spolupráci s městskými obvody. Určení intervalu sběru dat. Vyhodnocení údajů.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--
Výstup	Přehled investic do obecního bytového fondu dle jednotlivých městských obvodů
Realizátoři	OM, metodik

Opatření D.2	Podpora investic do sociálního bydlení – organizace seminářů, informační podpora
Aktivita D.2.1	Organizace seminářů k dotačním titulům, konzultace
Popis aktivity	Aktivita zprostředkuje informace k dotačním příležitostem k budování kapacit sociálního bydlení na území města Ostravy. Záměrem je podpořit aktéry v realizaci projektů.
Termín realizace	Od 10/2019
Kroky vedoucí k realizaci	Vyhlášení výzvy/dotačního titulu (národní úroveň). Realizace prezentace. Informační a konzultační podpora pro realizátory.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--

Výstup	Realizovaný seminář (v závislosti na přípravě výzev, dotačních titulů)
Realizátoři	OM, metodik

Opatření D.2	Podpora investic do sociálního bydlení – organizace seminářů, informační podpora
Aktivita D.2.2	Informování národních aktérů (MPSV, MMR) o lokálních potřebách
Popis aktivity	Záměrem aktivity je zprostředkovat zpětnou vazbu žadatelů/realizátorů projektů k budování kapacit sociálního bydlení a výkonu sociální práce na parametry dotačních titulů. Zprostředkování zpětné vazby relevantním aktérům.
Termín realizace	Od 10/2019 – v závislosti na harmonogram dotačního titulu
Kroky vedoucí k realizaci	Získání zpětné vazby od realizátorů. Zprostředkování zjištění aktérům národní úrovně.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--
Výstup	Zpracovaný materiál v závislosti na dotačních titulech
Realizátoři	OM, metodik

E: Nastavení PR a komunikace

Popis: Priorita se zaměřuje na tematizaci oblasti sociálního bydlení u politiků, zapojených aktérů/partnerů a veřejnosti. Dostupné sociální bydlení představuje mezi všemi uvedenými skupinami různě konotované téma. Informování o výstupech pilotního projektu, dopadech sociálního bydlení apod. povede k vyšší informovanosti o daném tématu.

Opatření:

1. Informování politiků a stakeholderů
2. Vzdělávání aktérů – workshopy, semináře

Opatření E.1	Informování politiků a stakeholderů
Aktivita E.1.1	Pravidelné informování politických reprezentantů
Popis aktivity	Informování o sociálním bydlení, jeho průběhu, dopadech, evaluačních výstupech. Např. podoba manažerských shrnutí apod., informování náměstka, rady, komisi apod., tematická akce pro zastupitele, politické kluby atd.
Termín realizace	Pravidelně – od 10/2019
Kroky vedoucí k realizaci	Tvorba podkladů k rozesílání – manažerská shrnutí. Příprava prezentací a nabídka setkání. Workshopy k tématu sociálního bydlení pro politické aktéry.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--
Výstup	Kvartální manažerská shrnutí Nabídka workshopů k tématu sociálního bydlení Prezentace pro zájemce z řad politiků (v závislosti na poptávce)
Realizátoři	Metodik, OSVZ, OM

Opatření E.1	Informování politiků a stakeholderů
Aktivita E.1.2	Pravidelné informování aktérů/partnerů
Popis aktivity	Pravidelné informační maily, zápisy z PS, kulatých stolů apod.
Termín realizace	Pravidelně – od 10/2019
Kroky vedoucí k realizaci	Rozesílání zápisů a prezentací z Pracovní skupiny sociálního bydlení. Rozesílání zápisů a prezentací z Kulatého stolu. Informování vybraných pracovních skupin komunitního plánování – zaslání

	materiálů, prezentace na PS.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--
Výstup	Vyvěšené zápisy z PS a kulatého stolu Rozeslání prezentací účastníkům setkání Hostování na PS KP
Realizátoři	Metodik, OSVZ, OM

Opatření E.1	Informování politiků a stakeholderů
Aktivita E.1.3	Informování veřejnosti o sociálním bydlení
Popis aktivity	Tematizace sociálního bydlení ve veřejném prostoru prostřednictvím webových stránek, sociálních sítí, tištěných periodik (noviny Ostravská radnice)
Termín realizace	Pravidelně – od 10/2019
Kroky vedoucí k realizaci	Příprava článků, zpráv k uveřejnění.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--
Výstup	Zveřejněné články Zveřejněné příspěvky na webu
Realizátoři	Metodik, OSVZ, OM, OSR

Opatření E.2	Vzdělávání aktérů – workshopy, semináře
Aktivita E.2.1	Příprava a organizace akcí k tématu sociálního bydlení s edukačním dopadem
Popis aktivity	S tématem sociálního bydlení souvisí široká škála témat, na základě témat identifikovaných na PS či kulatém stolu nastavení vzdělávacího semináře.
Termín realizace	od 10/2019 – 2021
Kroky vedoucí k realizaci	Identifikace témat pro vzdělávání. Výběr prezentujících, lektorů. Organizace vzdělávací akce.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	40 000 Kč / rok
Výstup	Realizované workshopy/semináře
Realizátoři	Metodik, OSVZ, OM

Opatření E.2	Vzdělávání aktérů – workshopy, semináře
Aktivita E.2.2	Informování o sociálním bydlení na tematicky souvisejících akcích MMO
Popis aktivity	Informování o tématu sociálního bydlení a projektu města na setkáních, jež organizačně zajišťuje nebo se na organizaci podílí SMO. Aktivní výstupy na akcích (konference, semináře, workshopy) k tématu sociálního bydlení.
Termín realizace	Pravidelně – od 10/2019
Kroky vedoucí k realizaci	Nabídka účasti na akcích s tematikou sociální práce, sociálního začleňování s příspěvkem o sociálním bydlení.
Neinvestiční náklady a finanční zdroje	--
Výstup	Aktivní účast na akci Prezentace
Realizátoři	Metodik, OSVZ, OM

Přílohová část

Následující část Akčního plánu koncepce sociálního bydlení statutárního města Ostravy se zaměřuje na deskripci a aktualizaci dat souvisejících s oblastí sociálního bydlení.

Kapitoly se postupně zaměřují na Prognózu vývoje počtu a věkové struktury obyvatelstva statutárního města Ostravy na období 2017-2040, protože znalosti tohoto charakteru jsou pro plánování systému sociálního bydlení zásadní.

Dále se přílohová část zaměřuje na popis sociálního vyloučení na území města. Využíváme aktuální metody mapování sociálního vyloučení v prostoru a považujeme to za důležitý faktor plánování situování bytového fondu pro sociální bydlení a možnost identifikovat lokality, které na základě dat indikují zvýšenou potřebu podpory.

Kapitoly Bytový fond a Sociální práce a bydlení aktualizují údaje uvedené v Koncepci sociálního bydlení statutárního města Ostravy. Jsou uvedena data k obecnímu bytovému fondu, velikostní struktura bytů, nájemné v městských obvodech a délka nájemní smlouvy.

Dále jsou uvedeny údaje k sociálním službám, které se zaměřují na domácnosti v bytové nouzi – azylové domy, noclehárny, nízkoprahová denní centra pro osoby bez domova. Jsou také uvedena data k domovům pro seniory a domovům se zvláštním režimem. Součástí kapitoly je také tabulka zaměřující se na strukturu sociálních bytů využívaných jednotlivými aktéry.

Příloha 1: Prognóza demografického vývoje na území SMO

Statutární město Ostrava je krajským městem Moravskoslezského kraje, který leží v severovýchodní části České republiky. Rozlohou i počtem obyvatel je Ostrava třetím největším městem v České republice a dělí se do 23 městských obvodů, z nichž nejlidnatější jsou Ostrava-Jih, Poruba, Moravská Ostrava a Přívoz.

V roce 1991 žilo na území statutárního města Ostravy 327 371 obyvatel a od této doby dochází k mírnému, ale soustavnému poklesu. K 1. 4. 2019 činil počet obyvatel 286 762. Na poklesu se podílí jak přirozený, tak migrační úbytek obyvatel.

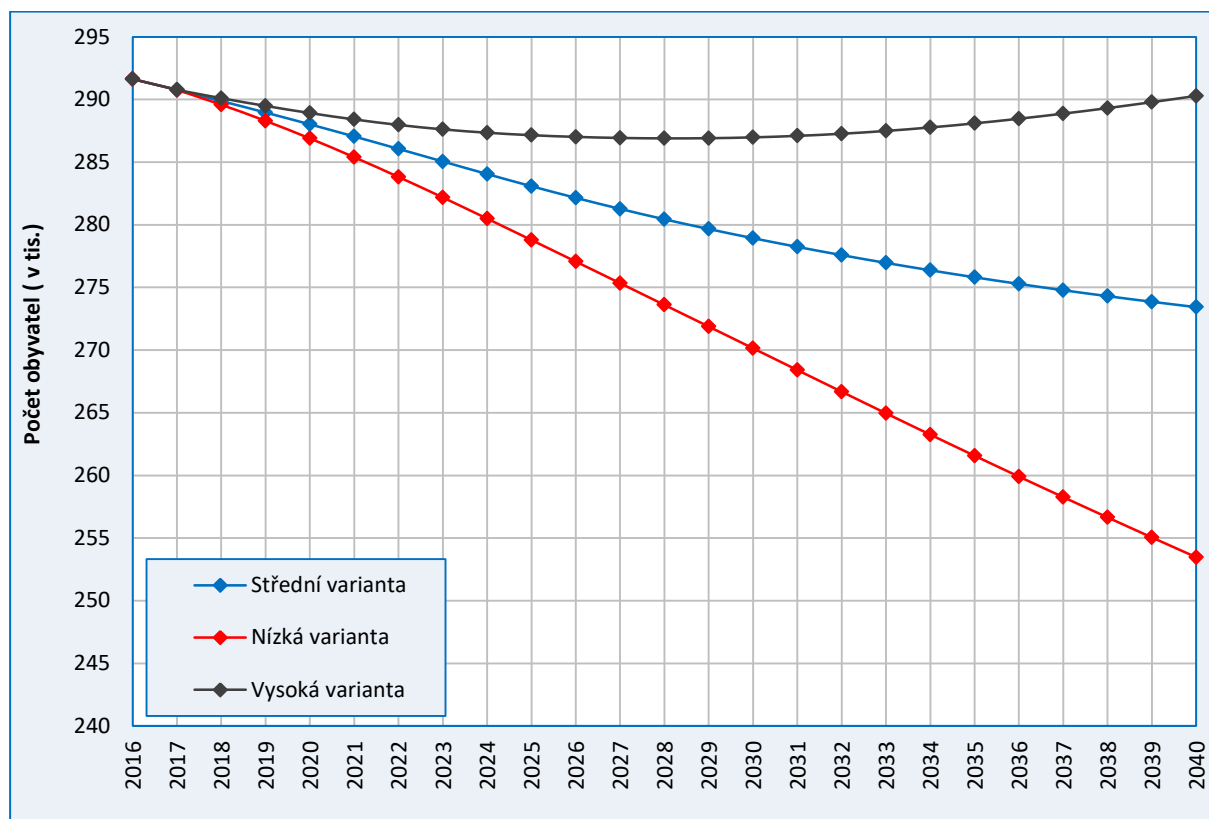
V návaznosti na schválenou Koncepti sociálního bydlení statutárního města Ostravy a přípravy Akčního plánu byla zpracována Prognóza vývoje počtu a věkové struktury obyvatelstva statutárního města Ostravy na období 2017-2040 (Burcin, Kučera, Šídlo, 2018), která akcentuje důležitost oblasti bydlení pro vývoj počtu obyvatel ve městě. Dle toho, jak se bude vyvíjet porodnost, migrační trendy a dostupné bydlení, může být počet obyvatel v SMO v roce 2040 v těchto třech variantách počtu obyvatel – 290 tis. (vysoká) – 273 tis. (střední) – 253 tis. (nízká).

To znamená, že v roce 2040 může na území města Ostravy žít mezi 253 tis. a 290 tis. obyvateli, přičemž nejpravděpodobnější hodnota leží přibližně ve středu tohoto intervalu, mírně vychýlena na stranu vyšší z mezních hodnot.

Prognóza (Burcin, Kučera, Šídlo, 2018: 12-13) uvádí, že rychlejšímu poklesu populační velikosti města za očekávaného vývoje přirozené měny, může zabránit pouze kladné saldo migrace. Sama přirozená měna bude po celé období prognózy vykazovat výraznější zápornou bilanci, než kolik činí současná úroveň její bilanční ztráty, tedy více než 400 osob ročně. Očekáváme sice stagnaci počtu zemřelých, ale téměř jistě poklesne počet narozených dětí. Nastupující generace potenciálních matek jsou totiž podstatně méně početné než ty, které z rodivého věku vystupují a do roku 2040 budou vystupovat, že ani další růst celkové plodnosti nebude na eliminaci poklesu reprodukčního potenciálu ostravských žen způsobeného změnou věkové struktury stačit.

Propad očekávané bilance přirozené měny může v případě města Ostravy odvrátit pouze kombinace relativně vysoké plodnosti ostravských žen (kolem 1,7 dítěte na jednu ženu za celé její reprodukční období) a z dnešního pohledu velmi vysokých migračních zisků (zhruba 500 osob ročně) doplněná o následnou reprodukci přistěhovalých žen. Tedy scénář odpovídající vysoké variantě prognózy. Jen jeho naplnění by mohlo od poloviny období prognózy znamenat přechod od ztrát k přírůstkům obyvatelstva. Podle našeho názoru by však naplnění takového scénáře vyžadovalo ročně přibližně 300–400 nových startovacích bytů, ať již zrekonstruovaných nebo nově postavených, a předaných novým nájemníkům, přednostně mladým rodinám.

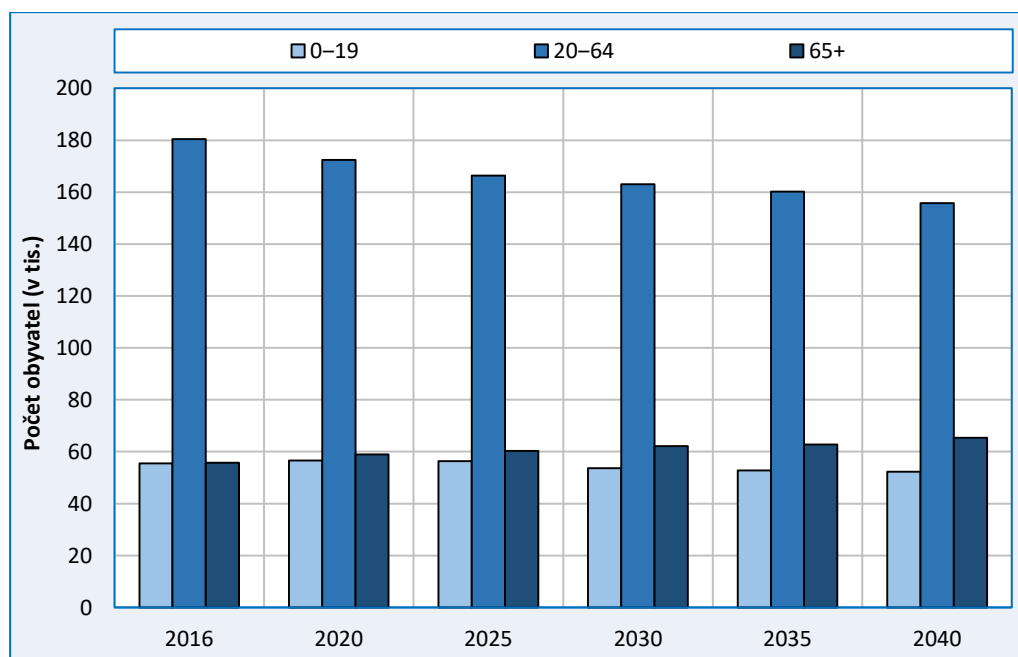
Obrázek 1: Očekávaný vývoj celkového počtu obyvatel SMO 2016-2040

Zdroj: Burcin, Kučera, Šídlo (2018)

Statutární město Ostrava se musí zaměřit na oblast bydlení, resp. sociálního bydlení, nemá-li počet obyvatel výrazně klesat.

Obrázek 2: Očekávané rozdělení obyvatelstva do základních věkových skupin

Zdroj: Burcin, Kučera, Šídlo (2018)

Očekávaný pokles počtu obyvatel v produktivním věku (20–64 let) zachycený na obr. 5 bude nejen přímým důsledkem předpokládaných migračních ztrát osob v produktivním věku v první polovině období prognózy, ale především přechodem výrazně početnějších generací obyvatel narozených v 50.–70. letech přes hranici 65 let a jejich nahrazování málo početnými generacemi narozených od druhé poloviny 90. let do současnosti, které budou postupně vstupovat do produktivního věku. Absolutní počet i relativní zastoupení osob dané věkové kategorie se bude po celé období prognózy snižovat. Z výchozích 180,4 tis. (61,9 % podílu na celé populaci) poklesne na očekávaných 155,8 tis. (57,0 %) v horizontu prognózy (2040). I tato složka věkové struktury přitom v příštích pětadvaceti letech výrazně zestárne a její těžiště se přesune ze druhé do třetí třetiny věkového intervalu, který ji vymezuje (obr. 4).

Třetí složka v pořadí, obyvatelstvo v poproduktivním věku (65 a více let) po celé období prognózy poroste. Počet obyvatel nad věkovou hranici 65 let za období mezi konci roku 2016 a 2040 vzroste s vysokou pravděpodobností téměř o deset tisíc, z 55,7 tis. na 65,3 tis. osob.

Příloha 2: Popis sociálního vyloučení

Sociální vyloučení není statickým jevem, ale vyvíjí se v čase a prostoru a intervencemi stakeholderů. Popisu sociálně vyloučených lokalit a ubytoven se schváleným provozním řádem se věnují deskriptivní materiály GAC (2006), kdy se jednalo o první celorepublikové šetření, dále Kvasnička (2010) se zaměřením na region Ostravska, v roce 2013 se jednalo o dva materiály zaměřené specificky na ubytovny (Hruška a kol., 2013; Jedináková, Pischová, 2013), poté analýza na území Moravskoslezského kraje (Tým řešitelů, 2014), druhé celorepublikové šetření (GAC, 2015). Následovaly materiály zaměřené na území statutárního města Ostravy, jednalo se o Přílohu Strategického plánu sociálního vyloučení – Popis sociálního vyloučení a soustava vstupních indikátorů (ASZ, 2015), deskriptivní část Koncepce sociálního bydlení statutárního města Ostravy (2017) a Analýza sociálního vyloučení na území města (ASZ, 2018). Dané materiály představují komplexní deskripci vývoje sociálního vyloučení na území města. Definice sociálně vyloučené lokality se však mohou mezi jednotlivými autory odlišovat, případně bývají počítány lokality společně s ubytovny apod.

Pro účely Akčního plánu vycházíme z popisu sociálního vyloučení, který zpracovalo statutární město Ostrava a je aktuálně interním materiálem (prochází korekturami a finálními úpravami); datace jeho zpracování, resp., aktuálnost jeho údajů je k lednu 2019.

V analytické části se postupně zaměřujeme na popis lokalit se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení (v terminologii výzev sociálně vyloučených lokalit), popis ubytoven se schváleným provozním řádem (s důrazem na ubytovny, které jsou obývány socioekonomicky znevýhodněnými domácnostmi) a popisujeme také aktuální trendy v deskripci a mapování sociálního vyloučení v prostoru. Ve vztahu k potřebám tohoto materiálu se primárně zaměřujeme na kvantitativní povahu dané problematiky – vymezení osob žijících v prostředí sociálního vyloučení a ohrožených sociálním vyloučením, resp. domácnosti v bytové nouzi, která je ukotvena v souladu s typologií bezdomovství ETHOS.

Lokality se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení

Lokalit se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení je na území města identifikováno 12 v celkem šesti městských obvodech a žije v nich přibližně 7 090-7 690 osob.

Tabulka 1: Lokality se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení

1.	Bedřiška (MHaH)	7.	Liščina (Sl. O.)
2.	Červený kříž (MHaH)	8.	Hrušov – Pláničkova, Riegrova (Sl. O.)
3.	Zadní Přívoz (MOaP)	9.	Zárubek (Sl. O.)
4.	Cihelní, Jílová a okolí (MOaP)	10.	Kunčičky (Sl. O.)
5.	Dělnická, Skautská (Poruba)	11.	Siroťčí (Vítkovice)
6.	Trnkovecká, Pátova (RaB)	12.	Zengrova, Erbenova, Tavičská, Nerudova (Vítkovice)

Podoba jednotlivých lokalit na území města značně variuje. Jedním ze základních diferenciačních kritérií je velikost, resp. počet obyvatel žijících v lokalitě. Ty nejmenší lokality čítají méně než sto obyvatel, v těch největších žije až několik set osob. Technický stav nemovitostí je různý,

od chátrajících objektů, do nichž se dlouhodobě neinvestuje a lokalita tak chátrá, až po objekty, u nichž došlo k rekonstrukci a opravám. Obyvatelé tak mají k dispozici kvalitativně vyšší standard bydlení, ale i tak bývá výsledek oprav obyvateli kritizován, např. z důvodu tvorby plísní v bytech atd.

U lokalit bývá také bariérou prostorová odloučenost a tím zhoršená dostupnost služeb, občanské vybavenosti apod. V Ostravě jsou opět pozorovatelné protipóly – od lokalit, které jsou součástí běžné bytové zástavby a jejich dostupnost je tak bezproblémová, až po místa, kam je obtížné se městskou hromadnou dopravou dopravit i v běžných denních časech. Není zde k dispozici obchod, za lékářem či do školy je potřeba dopravovat se na výrazné vzdálenosti.

Ubytovací zařízení se schváleným provozním řádem¹

Na území statutárního města Ostravy je 37 ubytovacích zařízení se schváleným provozním řádem a kapacitou 7 543 lůžek. V 15 ubytovnách však žijí obyvatelé, kteří potřebují podporu či pomoc sociálních pracovníků, včetně značného počtu domácností s dětmi. **V těchto 15 ubytovnách evidujeme celkem 3 395 osob, z toho 610 dětí do 18 let.** Ve všech výše zmíněných místech je zajištěna sociální práce pracovníků obcí a také je k dispozici síť sociálních služeb, která pomáhá zmírnit a eliminovat dopady sociálního vyloučení.

Velikost jednotlivých ubytovacích zařízení se značně liší. Taktéž prostorové umístění ubytoven variuje od umístění v běžné bytové zástavbě až po výraznou prostorovou vyloučenost a uzavřenost, kdy hranice často představují např. železniční trať, komunikace či průmyslová zástavba. Typologie ubytoven je různá. Existují ubytovny s pokoji (bytovými jednotkami), které mají k dispozici samostatné sociální zařízení (toaleta, sprchový kout), nebo i kuchyňskou linku s vařičem. Protipólem jsou ubytovny, kde jsou k dispozici pouze společné toalety, sprchy a kuchyňky (vařič je k dispozici pro celé patro). Z důvodů využívání sdílených prostor větším množstvím osob dochází ke zhoršení hygienických podmínek, jejichž průvodním jevem bývají např. plísně v objektu nebo výskyt štěnic.

Na základě průběžného mapování situace ubytoven ze strany statutárního města Ostrava se shodujeme s konstatováním, které vyplynulo ze Zprávy o ubytovnách na Ostravsku zpracované občanským sdružením Vzájemné soužití v roce 2013, a to, že z míst, která byla určena pro krátko či střednědobé ubytování jednotlivců (dospělých osob), se stala místa, kde dlouhodobě žijí i rodiny s dětmi. Vyrůstá zde mladá generace tzv. „azylových dětí“, „dětí ubytoven“, které habitualizují (opakování činnosti ustálené ve vzorec) vzorce chování z prostředí, v němž vyrůstají a stávají se tak pro ně normou. Při podpoře těchto domácností bude třeba intenzivní spolupráce se sociálními pracovníky.

Sociální vyloučení mimo uvedené oblasti

Velké množství lidí potýkajících se s podobnými problémy jako obyvatelé sociálně vyloučených lokalit se nacházelo i mimo jasněji vymezená místa. Tuto obtížně identifikovatelnou a pojmenovatelnou skupinu lidí se pomocí doplatku na bydlení pokusila vymezit analytická část SPSZ na roky 2015 až 2018.² Na základě počtu příjemců doplatku na bydlení a z něho odvozeného

¹ Dle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, je možné do ubytovacího zařízení poskytovat doplatek na bydlení, pouze pokud se jedná o zařízení, které provozuje osoba provozující živnost ubytovací služby, zároveň je v tomto zařízení ubytování poskytováno na dobu delší než dva měsíce v období šesti měsíců po sobě jdoucích (tzn. dlouhodobé ubytování) a současně má toto zařízení krajskou hygienickou stanicí schváleno provozní řád. V provozním řádu musí být uveden počet a plocha ubytovacích jednotek včetně nejvyššího počtu ubytovaných fyzických osob, vybavení ubytovacích jednotek záchodem, sprchou, umývárnou a prostorem pro vaření nebo ohřev jídla, způsob vytápění ubytovacích jednotek a teplota vnitřního vzduchu v otopném období, jakož i způsob zajištění tekoucí pitné a teplé vody v ubytovacích jednotkách. KHS má možnost uložit odstranění závad, které se při dodržování provozního řádu vyskytnou.

² Zmíněná skupina obyvatel je bezprostředně ohrožena ztrátou bydlení a potřeba zmíněné sociální dávky je do značné míry nezbytná k udržení jejich bydlení.

expertního odhadu počtu lidí, na něž má tato dávka pozitivní dopad (dávka neovlivňuje jen jedince, ale celé domácnosti), došli výzkumníci k počtu cca 30-35 000 lidí. Odhad tak odkazuje k počtu cca 18-23 000 lidí žijících mimo lokality, avšak v přímém ohrožení sociálním vyloučením (ASZ, 2018).

Skupinou ohroženou vícero riziky a tvořící velkou část obyvatelstva sociálně vyloučených lokalit a ubytoven jsou Romové. Dle analýzy vypracované spolu se Strategickým plánem sociálního začleňování v roce 2015 se v Ostravě nacházelo zhruba 30 000 Romů. Z toho počtu právě až 10 000 Romů žilo v lokalitách a na ubytovnách. Dalších zhruba 20 000 žilo v kvalitativně lepším bydlení, ale jejich celková sociální situace nemusela být vždy zásadně rozdílná (ASZ, 2018).

Zpráva o stavu romské menšiny v MSK za rok 2017 uvádí, že na území města Ostravy se v SVL nachází zhruba 12 420 až 12 960 Romů.

Identifikace ohrožených domácností prostřednictvím příjmu příspěvku a/nebo doplatku na bydlení

Příspěvek na bydlení³ je z hlediska bydlení nejdůležitější dávkou státní sociální podpory. Podmínky nároku na příspěvek na bydlení jsou definovány v § 24 zákona o státní sociální podpoře. Touto dávkou stát přispívá na náklady na bydlení rodinám a jednotlivcům s nízkými příjmy. Nárok na příspěvek na bydlení má vlastník nebo nájemce bytu přihlášený v bytě k trvalému pobytu, jestliže 30 % příjmů rodiny nestačí k pokrytí nákladů na bydlení a zároveň těchto 30 % příjmů rodiny je nižší než příslušné normativní náklady stanovené zákonem.

Tabulka 2: Příspěvek na bydlení v Ostravě

Rok	Počet/rok	Průměrný počet/měsíc	Finanční objem/rok (v Kč)	Průměrný finanční objem/měsíc (v Kč)
2012	137 971	11 498	419 714 987	34 976 249
2013	165 734	13 811	538 138 688	44 844 891
2014	193 953	16 163	664 166 426	55 347 202
2015	197 216	16 435	712 938 143	59 411 512
2016	196 268	16 356	733 942 201	61 161 850
2017	198 204	16 517	717 067 071	59 755 589
2018	175 603	14 634	671 619 869	55 968 322

Zdroj: Úřad práce ČR – krajská pobočka v Ostravě, kontaktní pracoviště Ostrava (2012-2018)

Nárůst počtu příjemců příspěvku na bydlení mezi lety 2012 a 2016 o téměř 4 900 domácností a nárůst vyplacených prostředků ve stejném časovém období o více než 314 milionů Kč (resp. o 26,2 mil. Kč/měsíc) je indikátorem zvyšujícího se počtu domácností a jejich zranitelnosti při udržení si bydlení, tedy náklady na bydlení představují pro rozpočet domácnosti takový výdaj, že pro jeho hrazení je třeba finanční podpory za strany státu. Rok 2016 představoval kulminaci výše vyplacených finančních prostředků příspěvku na bydlení. V roce 2017 se zvýšil počet příjemců o 161 domácností, zároveň však poklesl objem vyplacené částky o 16,9 mil. Kč ročně, resp. o 1,4 mil. Kč měsíčně.

Rok 2018 představoval další pokles v počtu příjemců i objemu vyplacených prostředků, oproti roku 2017 se průměrný počet domácností snížil o 1 883 a bylo vyplaceno o 45,4 mil. Kč ročně méně, resp. o 3,8 mil. Kč měsíčně.

³ Dávky státní sociální podpory upravuje zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona se poskytují následující dávky: přídavek na dítě; rodičovský příspěvek; příspěvek na bydlení; porodné; pohřebné.

Doplatek na bydlení⁴ je vedle příspěvku na bydlení (dávky státní sociální podpory) další možností pomoci osobám, které i přes poskytnutý příspěvek na bydlení nemohou ze svých prostředků uhradit náklady spojené s užíváním bytu. Doplatek na bydlení také může finančně vypomoci osobám, které nárok na příspěvek na bydlení nemají (např. užívají nestandardní formu bydlení – tj. bydlení v bytech při podnájemní formě, bydlení v ubytovacích zařízeních, bydlení v nebytových prostorách nebo neplní podmínku trvalého pobytu v bytě, ke kterému mají nájemní smlouvu), ale přesto jejich celkové příjmy jsou tak nízké, že jim po úhradě nákladů na bydlení nezbyvá na jejich živobytí.

Tabulka 3: Doplatek na bydlení v Ostravě

Rok	Počet/rok	Průměrný počet/měsíc	Finanční objem/rok (v Kč)	Průměrný finanční objem/měsíc (v Kč)
2012	53 106	4 426	174 611 205	14 550 934
2013	79 285	6 607	293 226 259	24 435 522
2014	93 735	7 811	356 850 639	29 737 553
2015	96 483	8 040	368 311 365	30 692 614
2016	88 635	7 386	350 840 445	29 236 704
2017	79 691	6 641	299 666 989	24 972 249
2018	59 578	4 965	236 302 009	19 691 834

Zdroj: Úřad práce ČR – krajská pobočka v Ostravě, kontaktní pracoviště Ostrava (2012-2018)

Tak jako u příspěvku na bydlení, došlo i u doplatku na bydlení mezi lety 2012 a 2016 k výraznému nárůstu počtu příjemců (o téměř 3 tis.) a objemu vyplacených financí (o 176,2 mil. Kč, resp. 14,7 mil. Kč/měsíc). Aktuální data však v meziročním porovnání let 2015 a 2016 poukazují na pokles v počtu příjemců i vyplacených částek. U doplatku na bydlení došlo ke kulminaci počtu příjemců a vyplaceného objemu financí v roce 2015, kdy je od tohoto roku klesající trend.

V roce 2017 se v porovnání s r. 2018 snížil průměrný počet příjemců o 745 domácností a objem prostředků poklesl o 51,2 mil. Kč ročně, resp. o 4,3 mil. Kč měsíčně.

Rok 2018 představoval další pokles průměrného počtu domácností o 1 676 (!) a snížení vyplaceného objemu doplatku o 63,4 mil. Kč měsíčně, resp. o 5,3 mil. Kč měsíčně.

I přes uvedené poklesy počtu příjemců příspěvku na bydlení a doplatku na bydlení je zde identifikována rozsáhlá cílová skupina domácností v bytové nouzi, pro které je forma finanční podpory nákladů na bydlení nezbytnou komponentou jeho udržení si. Pro interpretaci tohoto vývoje je důležité vzít v potaz i fázi ekonomického cyklu a pokles nezaměstnanosti.

Na území města Ostravy jsou stále vypláceny v kontextu České republiky veliké objemy prostředků ohroženým domácnostem, které mají ztížený či zcela zamezený přístup ke kvalitnímu standardnímu nesegregovanému bydlení. Plastický popis lokalit a ubytoven se schváleným provozním řádem viz výše.

⁴ Systém pomoci v hmotné nouzi upravuje zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Jde o formu pomoci osobám s nedostatečnými příjmy, motivující tyto osoby k aktivní snaze zajistit si prostředky k uspokojení svých životních potřeb.

Tento systém je jedním z opatření, kterými ČR bojuje proti sociálnímu vyloučení. Nedílnou součástí systému pomoci v hmotné nouzi je výkon sociální práce s klienty. V rámci sociální práce některé úkoly kromě Úřadu práce ČR vykonávají rovněž pověřené obecní úřady, které mají blíže k občanům, a mohou tak v rámci sociální práce efektivněji reagovat na jejich problémy.

Dávkami, kterými se řeší pomoc v hmotné nouzi, jsou: příspěvek na živobytí – opakovaná dávka; doplatek na bydlení – opakovaná dávka; mimořádná okamžitá pomoc (MOP) – jednorázová dávka – je poskytována osobám, které se ocitnou v situacích, které je nutno bezodkladně řešit; zákon stanoví šest takových situací (MOP újmou na zdraví; MOP postižení vážnou mimořádnou událostí; MOP k úhradě jednorázového výdaje; MOP na úhradu nezbytných nákladů; MOP k úhradě odůvodněných nákladů; MOP ohrožení sociálním vyloučením).

Detailní vymezení ohrožených domácností, které jsou příjemci doplatku na bydlení včetně počtu společně posuzovaných osob do 18 let a typu bydlení zpracoval Úřad práce ČR – krajská pobočka v Ostravě k 31. 12. 2018.

Tabulka 4: Doplatek na bydlení dle jednotlivých obvodů SMO k 31. 12. 2018

Městský obvod	Doplatek na bydlení			Doplatek na bydlení dle typu bydlení ⁵		
	Počet příjemců	Počet SPO (včetně osoby příjemce)	Z toho do 18 let	Byty	Pobytové sociální služby	Ubytovací zařízení
Hošťálkovice	0	0	0	0	0	0
Hrabová	24	48	20	17	3	4
Krásné Pole	2	4	2	2	0	0
Lhotka	0	0	0	0	0	0
Mariánské Hory a Hulváky	241	522	198	172	20	49
Martinov	2	2	0	1	0	1
Michálkovice	53	113	47	36	10	7
Moravská Ostrava a Přívoz	898	2 243	982	704	51	142
Nová Bělá	3	7	4	3	0	0
Nová Ves	6	14	5	4	1	1
Ostrava-Jih	1 170	2 499	1 020	927	69	174
Petřkovice	8	16	5	5	1	2
Plesná	1	4	3	1	0	0
Polanka	2	2	0	0	0	2
Poruba	547	1049	352	401	19	126
Proskovice	1	2	1	1	0	0
Pustkovec	17	31	9	14	1	2
Radvanice a Bartovice	58	140	58	43	6	9
Slezská Ostrava	502	1 393	639	409	28	65
Stará Bělá	7	13	5	7	0	0
Svinov	23	55	21	15	1	7
Třebovice	4	6	2	2	0	2
Vítkovice	311	895	416	254	19	38
Celkem	3 880	9 058	3 789	3 018	229	631

Zdroj: Úřad práce ČR – krajská pobočka v Ostravě, kontaktní pracoviště Ostrava (2018)

Data k doplatkům na bydlení poukazují na pokles počtu příjemců doplatku na bydlení (srovnání s Tabulkou 3). Na území statutárního města Ostravy v prosinci 2018 pobíralo doplatek na bydlení 3 880 příjemců, resp. měl dopad na úhradu nákladů na bydlení pro 9 058 osob (= společně posuzované osoby), z toho bylo 3 789 osob do 18 let (což je 42 % ze všech SPO).

Průměrný počet členů domácnosti je 2,3 osob, z toho 1 osoba do 18 let.

Z celkového počtu doplatků (3 880) jich je nejvíce vyplaceno do bytů (3 018, resp. 77,8 %), poté do ubytovacích zařízení (631, resp. 16,2 %) a nejméně do pobytových sociálních služeb (229, resp. 6 %).

Nejvíce doplatků na bydlení je vyplaceno v městských obvodech Ostrava-Jih (1 170, resp. 30,2 %), Moravská Ostrava a Přívoz (898, resp. 23,1 %), Poruba (547, resp. 14,1 %) a Slezská Ostrava (502, resp. 12,9 %).

⁵ Dále je členěno i na „jiný než obytný prostor“ – za SMO celkem vyplaceny 2 doplatky (1x MOaP, 1x Poruba) a „ostatní“ – za SMO nevyplacen žádný doplatek.

Zadluženost – exekuce jako rizikový faktor v oblasti bydlení

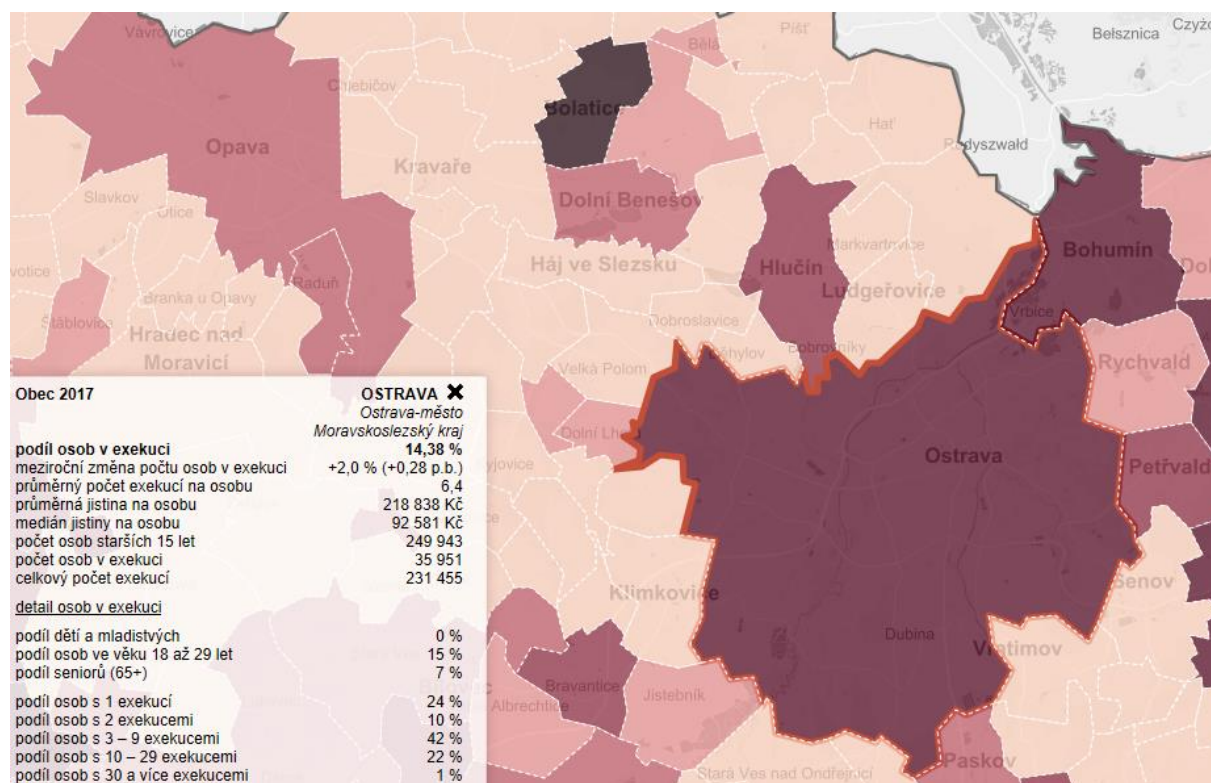
Zadlužení, resp. exekuce představují rizikový faktor při udržení si bydlení i bariéru při zajištění/hledání si bydlení a jeho hrazení (udržení si).

Data z projektu Mapa exekucí za rok 2017 indikují zvýšenou míru exekucí ve městě. Celkový počet osob v exekuci činil v roce 2017 3 591 a celkový počet exekucí 231 455. Procentuálně vyjádřený podíl osob v exekuci ve vztahu k počtu osob nad 15 let se pohyboval na hodnotě 14,38 % (za předpokladu 249 943 osob ve věku nad 15 let). Průměrně měla jedna osoba 6,4 exekucí a průměrná jistina exekucí činila 218 838 Kč na jednu osobu (medián 92 581 Kč).

Demografická struktura exekuovaných osob byla složena z 15 % lidí ve věku 18 až 29 let a 7 % seniorů nad 65 let věku. Zbytek exekuovaných, 78 %, tvořila věková skupina 30 až 64 let. Nebyly evidovány žádné exekuce u dětí ani mladistvých.

Nejvyšší podíl osob, 42 %, měl mezi 3 až 9 exekucemi. Následovali lidé s jednou exekucí s 24 % a lidé s 10 až 29 exekucemi s 22 %. 2 exekuce mělo 10 % lidí a podíl osob s 30 a více exekucemi se pohyboval na úrovni 1 % (ASZ, 2018).

Obrázek 3: Graficky znázorněný podíl osob v exekuci v roce 2017 v regionu Ostravska, oranžově je vyznačené město Ostrava (Mapa exekucí, 2019)

Obrázek výše zobrazuje situaci v širším regionu. Světlejší odstíny zobrazují obce s nižším počtem podílu osob v exekuci, a naopak temnější barvy vyznačují vyšší počty.⁶ Lze vidět, že Ostrava vykazuje vyšší podíl osob v exekuci. Situace je v rámci Moravskoslezského kraje srovnatelná například v Bohumíně, Karviné nebo Havířově.

⁶ Nejsvětlejší barva ukazuje obce s podílem osob v exekuci mezi 0,0 až 5,9 %, nejtemnější odstín vyznačuje obce s podílem osob v exekuci od 20 % výše, např. Bolatice, v mapě na severozápad od Ostravy.

Meziroční změna počtu osob v exekuci mezi lety 2016 a 2017 v Ostravě činila 702 osob. Jednalo se o nárůst 2 %. Celkový podíl osob v exekuci se zvýšil o 0,28 %. Navzdory zmíněnému ale došlo ke snížení průměrného počtu exekucí na osobu z 6,7 na 6,4, a zároveň se snížil i celkový počet exekucí o 3 969, tj. o 1,7 % (ASZ, 2018).

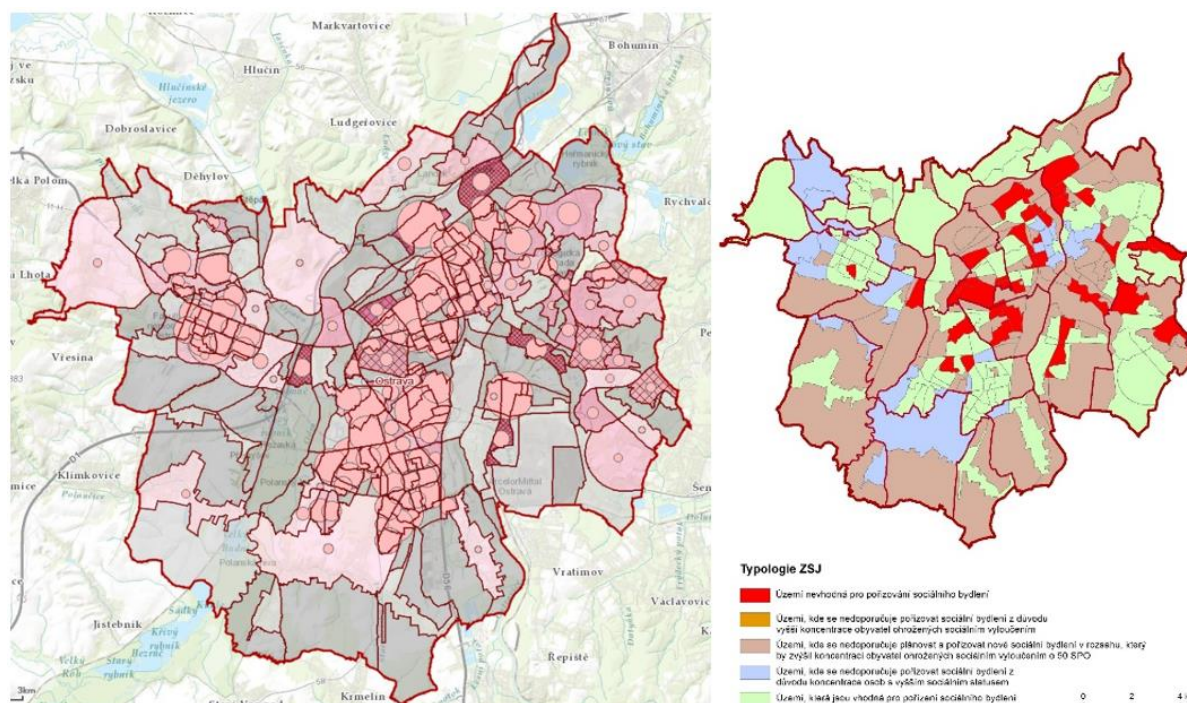
Nově využívané metody v mapování sociálního vyloučení v prostoru na území SMO

V návaznosti na aktuální trendy v mapování segregace a sociálního vyloučení v prostoru se statutární město Ostrava účastnilo pilotního ověřování Metodiky identifikace lokalit rezidenční segregace v obcích ČR.⁷ Cílem metodiky (Sýkora, 2018) je vyhodnocení současné situace rezidenční segregace ve městech s důrazem na identifikaci segregovaných a segregací ohrožených lokalit, které by neměly být využívány pro realizaci sociálního bydlení, a zároveň vyhodnocení území měst z hlediska lokalit vhodných a nevhodných pro plánování a pořizování sociálního bydlení.

Metodika člení prostor obcí dle vymezení **základních sídelních jednotek**, kterých má SMO celkem 264. Indikátor zachycující osoby ohrožené chudobou a sociálním vyloučením je pomocí **příspěvků na živobytí** (dávka pomoci v hmotné nouzi), resp., **společně posuzovaných osob** pro poskytnutí příspěvku na živobytí.

Na základě koncentrace SPO v ZSJ vymezují „stupeň koncentrace“ – extrémní/vysoký/střední/nízký a identifikují tak danou lokalitu jako vhodnou či nevhodnou pro pořizování/budování kapacit sociálního bydlení. Dále identifikují počet vysokoškolsky vzdělaných (nad 20 %), kde sociální bydlení nedoporučují z důvodu předpokládaného vyššího sociálního statusu stávajících obyvatel (vymezení má metodologické limity) – jde o „nejdražší“ lokality či oblasti s rodinnými domy.⁸

Obrázek 4: Mapové výstupy – rezidenční segregace v obcích ČR

Zdroj: Sýkora (2018) – online mapový výstup, Typologie ZSJ

⁷ Účast SMO a tvorba metodiky realizována v rámci projektu MPSV – Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend.

⁸ Ve spolupráci pokračujeme jako aplikační garant v projektu Technologické agentury ČR – Vývojová dynamika segregace a sociálního vyloučení v území, který realizuje Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy.

Příloha 3: Bytový fond

Ostrava je podle zákona o obcích statutárním městem. Vnitřní poměry ve věcech správy statutárního města Ostravy jsou uspořádány obecně závaznou vyhláškou č. 14/2013, Statut města Ostravy, ve znění pozdějších změn a doplňků.

Dle údajů majetkového odboru magistrátu města Ostravy bylo k 1. 1. 2011 na území města celkem 133 465 bytů, z toho je 12 693 bytů obecních (údaj k 3/2019), což představuje 9,5 % bytového fondu z celkového počtu.

V roce 1992 byla péče o bytový fond svěřena jednotlivým městským obvodům. Vzájemná práva a povinnosti při nakládání s domovním a bytovým fondem mezi městem a jednotlivými městskými obvody jsou upraveny Statutem města Ostravy. Na městské obvody byla současně přenesena zodpovědnost vyplývající ze zákona o obcích, tj. uspokojovat potřeby občanů v oblasti bydlení.

Od roku 1992 počet obecních bytů postupně a výrazně klesal, mezi jednotlivými obvody na území SMO jsou značné rozdíly, jakým obecním bytovým fondem disponují. Na tuto situaci reaguje Koncepce sociálního bydlení statutárního města Ostravy, která byla schválena zastupitelstvem SMO v r. 2017 a vymezuje tzv. strategický obecní bytový fond v počtu 12 284 bytů⁹, což představuje byty, které si město Ostrava ponechává ve svém vlastnictví.

Pravidla přidělování bytů ze strany městských obvodů jsou různorodá. Taktéž možnosti získání obecního bytu jsou pro různé skupiny obyvatel v jednotlivých obvodech rozdílné. Obecně platí, že lidé v sociálně nepříznivé situaci mají menší šanci získat běžný obecní byt. Je tomu tak z důvodu určených mechanismů, které rozhodují o vybraném nájemníkovi bytu.

Tabulka 5: Bytový fond statutárního města Ostravy 2018 – dle počtu bytů

Městský obvod	Počet domů	Z toho DPS	Počet bytů	Z toho v DPS	Bezb. byty	Nebyt. prost.	Celk. nájem. jednot.	Neobs. byt. jednotky	Stand. kvalita bytu	Snížená kvalita bytu
Hošťálkovice	2	0	22	0	1	1	23	0	22	0
Hrabová	35	1	221	17	2	20	241	1	221	0
Krásné Pole	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lhotka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mariánské Hory a Hulváky	164	3	1 939	204	4	57	1 996	69	1 741	198
Martinov	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0
Michálkovice	15	1	109	8	0	25	134	13	109	0
Moravská Ostrava a Přívoz	150	2	1 564	114	2	361	1 925	339	1 492	72
Nová Bělá	1	1	22	22	2	5	27	0	22	0
Nová Ves	1	0	10	0	0	5	15	1	10	0
Ostrava-Jih	312	2	5 237	159	48	163	5 400	141	5 237	0
Petřkovice	6	0	31	0	0	28	59	4	30	1
Plesná	0	0	1	0	0	3	4	1	1	0
Polanka	2	1	18	11	1	4	22	1	18	0
Poruba	41	16	837	131	8	58	895	12	837	0
Proskovice	2	0	25	0	0	2	27	0	25	0
Pustkovec	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Radvanice a Bartovice	33	1	267	30	6	18	285	7	267	0

⁹ Podklady pro stanovení počtu strategického obecního bytového fondu zpracoval odbor majetkový Magistrátu města Ostravy, a to ve spolupráci s městskými obvody – viz Koncepce SB SMO (2017: 51).

Městský obvod	Počet domů	Z toho DPS	Počet bytů	Z toho v DPS	Bezb. byty	Nebyt. prost.	Celk. nájem. jednot.	Neobs. byt. jednotky	Stand. kvalita bytu	Snížená kvalita bytu
Slezská Ostrava	147	6	1 216	185	7	91	1 307	165	1 216	0
Stará Bělá	3	1	23	8	1	20	43	0	23	0
Svinov	11	0	125	0	2	18	143	3	125	0
Třebovice	1	0	27	0	0	12	39	0	27	0
Vítkovice	75	1	709	39	4	76	785	41	707	2
SMO	18	0	289	0	18	40	329	54	289	0
Celkem	1 019	36	12 693	928	106	1 007	13 700	852	12 420	273

Zdroj: Magistrát města Ostravy, odbor majetkový, prosinec 2018

Současný stav a velikost bytového fondu je základním východiskem pro formování bytové politiky, která determinuje rozhodování o dalších opatřeních a řešeních problémů spojených s bydlením. K 31. 12. 2018 spadalo pod správu městských obvodů celkem 12 693 bytů, tj. 1 019 bytových domů.

Největším bytovým fondem disponují městské obvody Ostrava-Jih s 5 237 byty a 312 bytovými domy, městský obvod Mariánské Hory a Hulváky s 1 939 byty a 164 bytovými domy, dále Moravská Ostrava a Přívoz s 1 564 byty a 150 bytovými domy a Slezská Ostrava s 1 216 byty a 147 bytovými domy. Městský obvod Vítkovice má ve svém vlastnictví 709 bytů v 75 bytových domech. Druhý nejlidnatější městský obvod Poruba disponuje pouze 837 byty v 41 bytových domech.

V tabulce je také uvedeno 852 neobydlených obecních bytů. Důvody neobsazenosti jsou ty, že byty jsou: v nabídkovém řízení pro obsazení (386 bytů), nezpůsobilé k užívání s vysokými náklady na opravy (149 bytů), vyklizené pro provedení rekonstrukce (204 bytů), určené k demolici (52 bytů), neobsazené z důvodu soudního nebo notářského řízení (15 bytů), určené jako náhradní byty nebo přístřeší (1 byt), určené k prodeji (4 byty), o byt není zájem (41 bytů).

Z celkového počtu městských bytů ve statutárním městě Ostrava dosahovalo k 31. 12. 2018 standardu celkem 12 420 bytů, což představuje 97,84 %. Bytů se sníženou kvalitou bylo vyhodnoceno 273 (2,15 %). Nejvyšší počet bytů se sníženou kvalitou (198) se v roce 2018 nacházelo v městském obvodu Mariánské Hory a Hulváky, což činilo 72,52 % a v městském obvodu Moravská Ostrava a Přívoz (72 bytů, resp., 26,37 %). Od roku 2011, kdy bylo na území města Ostravy definováno 856 bytů se sníženou kvalitou, se tento počet stále snižuje.

Tabulka 6: Bytový fond statutárního města Ostravy 2018 – dle velikosti bytů

Městský obvod	Velikost					Počet bytů celkem	Bezbariérové byty	
	0+1	0+2, 1+1	1+2	1+3	1+4 a víc		Běžné	DPS
Hošťálkovice	5	8	3	3	3	22	1	0
Hrabová	7	72	129	10	3	221	0	2
Krásné Pole	0	0	0	0	0	0	0	0
Lhotka	0	0	0	0	0	0	0	0
Mariánské Hory a Hulváky	93	561	721	492	72	1 939	0	4
Martinov	0	0	1	0	0	1	0	0
Michálkovice	0	56	32	17	4	109	0	0
Moravská Ostrava a Přívoz	117	534	546	347	20	1 564	2	0
Nová Bělá	16	6	0	0	0	22	0	2
Nová Ves	0	8	1	1	0	10	0	0
Ostrava-Jih	432	1 457	1 325	1 902	121	5 237	40	8
Petřkovice	2	11	15	3	0	31	0	0
Plesná	0	0	1	0	0	1	0	0

Městský obvod	Velikost					Počet bytů celkem	Bezbariérové byty	
	0+1	0+2, 1+1	1+2	1+3	1+4 a víc		Běžné	DPS
Polanka	5	1	11	1	0	18	0	1
Poruba	116	180	422	102	17	837	4	4
Proskovice	17	0	4	4	0	25	0	0
Pustkovec	0	0	0	0	0	0	0	0
Radvanice a Bartovice	29	115	95	27	1	267	0	6
Slezská Ostrava	170	433	345	259	9	1 216	0	7
Stará Bělá	10	10	0	2	1	23	1	0
Svinov	16	48	42	13	6	125	2	0
Třebovice	0	4	13	8	2	27	0	0
Vítkovice	52	238	259	143	17	709	0	4
SMO	23	64	136	58	8	289	18	0
Celkem	1 110	3 806	4 101	3 392	284	12 693	68	38

Zdroj: Magistrát města Ostravy, odbor majetkový, prosinec 2018

Nejčastější velikostní kategorií bytů ve správě městských obvodů na území města Ostravy jsou byty o velikosti 1+2 (4 101) a 0+2/1+1 (3 806), dále pak o velikosti 1+3 (3 392) a 0+1 (1 110). Nejméně je bytů velikostní kategorie 1+4 a více (284).

Tabulka 7: Vývoj bytového fondu statutárního města Ostravy v letech 2001 – 2018

Rok	Počet domů	Z toho DPS	Počet bytů	Z toho v DPS	Bezbar. byty	Nebyt. prost.	Celk. nájem. jednot.	Neobs. byt. jednotek	Kvalita bytů		Úbytek za rok	
									Stand. kvalita bytu	Snížená kvalita bytu	Domy	Byty
2001	2 701		33 268			1 533	34 801		31 908	1 350		
2002	2 535		30 989			1 442	32 431		29 819	1 170	166	2 279
2004	2 221	28	26 614	837		1 292	27 906		25 663	951	314	4 375
2005	1 930	28	23 609	1 079	111	1 260	24 869	390	22 780	829	291	3 005
2006	1 742	29	20 508	1 076	105	1 213	21 721	328	19 199	1 309	188	3 101
2007	1 643	25	18 379	1 042	107	1 186	19 565	425	17 183	1 196	99	2 129
2008	1 438	26	16 581	1 042	107	1 177	17 758	404	15 449	1 130	205	1 798
2009	1 281	41	15 998	1 121	107	1 091	17 089	495	14 987	1 011	157	583
2010	1 223	41	15 417	1 121	107	1 027	16 444	557	14 464	953	58	581
2011	1 193	41	15 090	1 125	105	1 104	16 194	715	14 222	868	30	327
2012	1 114	41	13 982	1 125	105	1 116	15 098	849	13 205	777	79	1 108
2013	1 073	41	13 326	1 124	105	1 011	14 337	871	12 609	717	41	656
2014	1 071	41	13 095	1 124	105	1 019	14 114	900	12 435	660	2	231
2015	1 043	41	12 897	1 124	105	1 006	13 903	925	12 451	446	28	198
2016	1 037	37	12 872	977	105	1 000	13 872	902	12 482	390	6	25
2017	1 028	36	12 803	956	105	1 013	13 816	907	12 462	341	1	69
2018	1 019	36	12 693	928	106	1 007	13 700	852	12 420	273	9	110

Zdroj: Magistrát města Ostravy, odbor majetkový, prosinec 2018

Od roku 1991 průběžně dochází z důvodu privatizace ke snížení bytového fondu v jednotlivých městských obvodech, a to z celkového počtu čítajícího cca 46 000 v roce 1991 na 12 693 bytů k 31. 12. 2018.

Tabulka 8: Nájemné v bytovém fondu statutárního města Ostravy k 31. 12. 2018

Městský obvod	Počet bytů	Počet obecních bytů podle výše nájemného v Kč/m ²												Volné byty
		do 40	41-45	46-50,02	51-55	56-60	61-65	66-70	71-75	76-80	81-90	91-100	nad 101	
Hošťálkovice	22	0	0	20	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Hrabová	221	35	17	168	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Krásné Pole	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lhotka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mariánské Hory a Hulváky	1 939	254	145	1 459	0	0	0	12	0	0	0	0	0	69
Martinov	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Michálkovice	109	20	1	43	24	2	6	0	0	0	0	0	0	13
Moravská Ostrava a Přívoz	1 564	56	46	375	110	215	69	80	59	63	99	35	18	339
Nová Bělá	22	0	0	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nová Ves	10	0	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Ostrava-Jih	5 237	881	3	2 933	22	235	193	177	101	155	253	96	47	141
Petřkovice	31	0	1	24	0	0	0	5	0	0	0	0	0	1
Plesná	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Polanka	18	1	0	5	0	11	0	0	0	0	0	0	0	1
Poruba	837	1	0	51	185	451	50	2	1	2	0	0	82	12
Proskovice	25	0	16	0	0	4	5	0	0	0	0	0	0	0
Pustkovec	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Radvanice a Bartovice	267	13	0	247	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7
Slezská Ostrava	1 216	168	2	547	80	98	52	21	27	29	22	5	0	165
Stará Bělá	23	0	1	1	0	8	0	10	3	0	0	0	0	0
Svinov	125	0	0	111	11	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Třebovice	27	0	0	0	0	0	21	3	1	0	0	0	2	0
Vítkovice	709	154	95	404	13	2	0	0	0	0	0	0	0	41
SMO	289	175	0	26	2	32	0	0	0	0	0	0	0	54
Celkem	12 693	1 759	327	6 445	447	1 059	397	310	192	249	374	136	149	849
Percentuální podíl z celkového počtu obecních bytů	-	13,9	2,6	50,8	3,5	8,3	3,1	2,4	1,5	2	2,9	1,1	1,2	6,7

Zdroj: Magistrát města Ostravy, odbor majetkový, prosinec 2018

Z celkového počtu bytů 12 693 je s nájmem do 50,02 Kč/m² pronajímáno 8 531 bytů, což činí 67 % bytového fondu statutárního města Ostravy. U komerčního nájmu hrají důležitou roli velikost a kvalita bytu a lokality, v níž je situován; průměrné tržní nájemné u standardního bytu v Ostravě je uváděno 165 Kč/m² (Deloitte, 2018).

Rozdíly mezi nájmem v obecních bytech a tržním nájmem jsou tak mezi cca 20-120 Kč/m².

Tabulka 9: Doba trvání nájemní smlouvy v bytech statutárního města Ostravy k 31. 12. 2018

Městský obvod	Počet bytů (celkem)	Počet nájemních smluv na dobu			
		neurčitou	do 6més.	6-12més.	12-24més.
Hošťálkovice	22	1	1	20	0
Hrabová	221	150	2	9	59
Krásné Pole	0	0	0	0	0
Lhotka	0	0	0	0	0
Mariánské Hory a Hulváky	1 939	1360	33	458	13
Martinov	1	1	0	0	0
Michálkovice	109	22	0	5	69
Moravská Ostrava a Přívoz	1 564	764	150	156	155
Nová Bělá	22	21	0	1	0
Nová Ves	10	9	0	0	0
Ostrava-Jih	5 237	2376	260	2439	21
Petřkovice	31	23	0	6	0
Plesná	1	0	0	0	0
Polanka	18	17	0	0	0
Poruba	837	549	23	49	204
Proskovice	25	0	0	0	25
Pustkovec	0	0	0	0	0
Radvanice a Bartovice	267	159	0	102	0
Slezská Ostrava	1 216	746	10	272	20
Stará Bělá	23	4	0	19	0
Svinov	125	74	5	28	18
Třebovice	27	27	0	0	0
Vítkovice	709	215	8	445	0
SMO	289	223	2	10	0
Celkem	12 693	6 741	939	3 574	584
Percentuální podíl z celkového počtu obecních bytů	-	53,1	7,4	28,2	4,6

Zdroj: Magistrát města Ostravy, odbor majetkový, prosinec 2018

Z celkového počtu 11 838 bytů jsou u 53,1 % (6 741 bytů) uzavřeny nájemní smlouvy na dobu neurčitou, u 7,4 % (939 bytů) na dobu do 6 měsíců, u 28,2 % (3 574 bytů) na dobu 6-12 měsíců, u 4,6 % (584 bytů) na dobu 12-24 měsíců.

Příloha 4: Sociální práce a bydlení

Sociální práce je profesionální aktivita zaměřená na pomoc jednotlivcům, skupinám či komunitám, s cílem zlepšit nebo obnovit jejich schopnost sociálního fungování v jejich přirozeném prostředí. Sociální práci řadíme mezi základní nástroj sociální politiky, který by měl být v kontextu řešení potřeb bydlení prostřednictvím poskytování poradenství a podpory klientům nástrojem nejdostupnějším. Výkon sociální práce je zajišťován jak ve formě činností sociální práce, kterou provádí obecní úřad obce s rozšířenou působností, tak i v rámci poskytování konkrétních sociálních služeb.

Sociální práce obecního úřadu s rozšířenou působností

Sociální pracovníci jednotlivých úřadů městských obvodů statutárního města Ostravy a Magistrátu města Ostravy pracují s osobami, které jsou ohrožené bytovou nouzí. Sociální práci s těmito cílovými skupinami předpokládá i vyhláška č. 332/2013 Sb., o vzoru Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka, která jako cílové skupiny sociální práce mj. uvádí:

- sociální vyloučení, které je následkem ztráty bydlení,
- riziko ztráty bydlení,
- ztráta či absence bydlení,
- nevyhovující bydlení.

V rámci každoročního rezortního programu statistických zjišťování (statistické zjišťování na rok 2018 upravovala vyhláška č. 373/2017 Sb., o Programu statistických zjišťování na rok 2018) sociální pracovníci jednotlivých úřadů městských obvodů statutárního města Ostravy a Magistrátu města Ostravy za rok 2018 aktivně pracovali s 637 klienty, kteří se nacházejí v nejistém či neadekvátním bydlení a se 117 klienty, kteří jsou bez přístřeší (bez domova).

Sociální práce poskytovatelů sociálních služeb ve vztahu k bydlení osob bez přístřeší

Osobám bez přístřeší jsou v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, poskytovány následující služby:

Pobytové služby:

- azylové domy,
- noclehárny,
- domovy se zvláštním režimem,
- domy na půl cesty.

Ambulantní a terénní služby:

- terénní programy,
- sociální rehabilitace,
- nízkoprahová denní centra,
- odborné sociální poradenství.

Následující tabulky uvádí kapacity a počty klientů/uživatelů v zařízeních sociálních služeb pro osoby bez přístřeší mimo domovy se zvláštním režimem, které jsou uvedeny v samostatné kapitole.

Tabulka 10: Azylové domy na území statutárního města Ostravy

Poskytovatel	Projekt	Adresa služby	Kapacita	Počet uživatelů	Počet odmítnutých žádostí z důvodu kapacity
Armáda spásy v ČR, z.s.	Armáda spásy, Centrum sociálních služeb pro ženy a matky s dětmi - azylový dům	Gen. Píky 2980/25, Ostrava - Moravská Ostrava a Přívoz	62	145	71
Armáda spásy v ČR, z.s.	Armáda spásy v ČR, Centrum sociálních služeb Ostrava-Mariánské Hory, azylový dům pro muže	U Nových válcoven 1571/9, Ostrava – Mariánské Hory	62	123	158
Centrum sociálních služeb Ostrava, o.p.s.	Azylový dům pro matky s dětmi	Budečská 1373/3, Ostrava – Moravská Ostrava a Přívoz	29	26	14
Centrum sociálních služeb Ostrava, o.p.s.	Azylový dům pro muže Palackého	Palackého 980/61, Ostrava – Moravská Ostrava a Přívoz	21	47	18
Centrum sociálních služeb Poruba, p.o.	Domov pro matky s dětmi 2018	Dělnická 386/30, Ostrava – Poruba	35	59	14
Centrum sociálních služeb Poruba, p.o.	Azylové zařízení 2018	Vřesinská 2230/5, Ostrava – Poruba	14	34	3
Diakonie ČCE – středisko v Ostravě	Azylový dům Debora pro ženy a matky s dětmi	Karpatská 1091/40, Ostrava – Zábřeh	15	53	150
Charita Ostrava	Charitní dům sv. Zdislavy – azylový dům pro matky s dětmi	Kapitolní 1475/14, Ostrava – Zábřeh	24	78	117
Charita Ostrava	Charitní dům sv. Františka – azylový dům	Sirotčí 683/41, Ostrava – Vítkovice	42	152	9
Nová Šance, z.s.	Azylový dům Nová Šance	Stará cesta 121/6, Ostrava – Hrušov	20	43	0
ÚMOB Slezská Ostrava	Azylový dům pro rodiny s dětmi Slezská Ostrava	Na Liščině 338/2, Ostrava – Hrušov	52	98	19
Služby Dobrého Pastýře ¹⁰	Dům sv. Eufrazie – azylový dům	Markvartovická 20/22, Ludčeřovice	25	69	5
Kapacita celkem			401	927	578

Zdroj: Magistrát města Ostravy, odbor sociálních věcí a zdravotnictví, prosinec 2018

V Ostravě je 12 azylových domů s celkovou kapacitou 401 osob, z toho 52 míst, resp. 1 azylový dům, je pro domácnosti tvořené mužem, ženou, dětmi, případně mužem s dětmi. V případech, kdy dojde ke ztrátě bydlení tak mají domácnosti tvořené mužem, ženou a dětmi značně omezené možnosti společného bydlení a dochází tak k rozdělení domácností, resp. oddělenému/samostatnému pobytu muže a ženy/ženy s dětmi. Dle dostupných údajů bylo v roce 2018 celkem 578 odmítnutých žádostí z kapacitních důvodů. Indikuje to značnou potřebnost bydlení u domácností v bytové nouzi.

¹⁰ Zařízení je mimo území SMO, SMO jej však dotuje.

Tabulka 11: Noclehárny na území statutárního města Ostravy

Poskytovatel	Projekt	Adresa služby	Kapacita	Počet uživatelů	Počet odmítnutých žádostí z důvodu kapacity
Armáda spásy v ČR, z.s.	Armáda spásy v ČR, Centrum sociálních služeb Ostrava, noclehárna pro muže	U Nových válcoven 1571/9, Ostrava – Mariánské Hory a Hulváky	80	371	0
Armáda spásy v ČR, z.s.	Noclehárna pro ženy	Gen. Píky 2980/25, Ostrava - Moravská Ostrava a Přívoz	14	61	0
Charita Ostrava	Charitní dům sv. Františka - noclehárna	Siroťčí 683/41, Ostrava - Vítkovice	26	282	84
Kapacita celkem			120	X	X

Zdroj: Magistrát města Ostravy, odbor sociálních věcí a zdravotnictví, prosinec 2018

Noclehárny jsou na území Ostravy tři s celkovou kapacitou 120 lůžek, z toho 106 lůžek pro muže (2 noclehárny) a 14 lůžek pro ženy (1 noclehárna).

V rámci tzv. Zimního programu jsou uvedené kapacity ještě rozšířeny o 54 lůžek a 120 tzv. volných židlí. Tento program je každoročně spuštěn začátkem zimy, resp. v případě nepříznivého počasí (noční teploty klesnou pod 0° C) a naplněnosti kapacit nocleháren. Součástí programu je rovněž i depistážní činnost sociálních pracovníků statutárního města Ostravy a nestátních neziskových organizací.

Tabulka 12: Nízkoprahová denní centra na území statutárního města Ostravy

Poskytovatel	Projekt	Adresa služby	Kapacita	Počet uživatelů
Armáda spásy v ČR, z.s.	Armáda spásy v ČR, nízkoprahové denní centrum s terénní prací	U Nových válcoven 1571/9, Ostrava - Mariánské Hory a Hulváky	60	682
Charita Ostrava	Charitní dům sv. Benedikta Labre - nízkoprahové denní centrum	Lidická 773/54, Ostrava - Vítkovice	65	581
Kapacita celkem			125	X

Zdroj: Magistrát města Ostravy, odbor sociálních věcí a zdravotnictví, prosinec 2018

Síť sociálních služeb pro osoby v bytové nouzi tvoří také dvě nízkoprahová denní centra, která jsou pro muže i ženy s celkem 125 místy a možností operativního navýšení kapacity a rozšíření provozu v rámci Zimního programu.

Sociální práce poskytovatelů sociálních služeb ve vztahu k bydlení seniorů se sníženou soběstačností

Stáří je neodmyslitelnou součástí lidského života. Tato životní etapa je doprovázena různými změnami v oblasti tělesné, psychické i sociální. Všechny tyto změny přinášejí zvyšující se nároky při jejich naplňování. Je kladen větší důraz jak na samotného seniora, tak i na jeho okolí, které mu chce být nápomocno tyto změny zvládat.

Seniorům se sníženou soběstačností jsou v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, poskytovány následující služby:

Pobytové služby:

- odlehčovací služba,
- týdenní stacionář,
- domov pro seniory,
- domov se zvláštním režimem.

Ambulantní a terénní služby:

- centrum denních služeb,
- denní stacionář,
- odborné sociální poradenství,
- osobní asistence,
- pečovatelská služba,
- sociálně aktivizační služba pro seniory a osoby se zdravotním postižením.

Ve vztahu k popisu kapacit a možností v této oblasti budou blíže popsány pouze domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem. Pro komplexnost jsou do tabulky týkající se domovů se zvláštním režimem zahrnuty i dva domovy, které jsou určeny pro občany ohrožené sociálním vyloučením a sociálně vyloučené.

Tabulka 13: Domovy pro seniory na území statutárního města Ostravy v roce 2018

Organizace	Adresa služby	Celkový počet uživatelů	Okamžitá kapacita	Počet odmítnutých žádostí z kapacitních důvodů
Ledax Ostrava o.p.s.	Patrice Lumumby 2608/66, Ostrava – Zábřeh	77	58	56
Domov Čujkovova	Čujkovova 1716/25, Ostrava – Zábřeh	343	245	169
Domov Korýtko, p.o.	Petruškova 2936/6, Ostrava - Zábřeh	287	225	144
Domov pro seniory Iris	Rybářská 1223/13, Ostrava - Mariánské Hory a Hulváky	153	104	0
Domov pro seniory Kamenec, p.o.	Bohumínská 1056/71, Ostrava – Slezská Ostrava	245	197	217
Domov Slunečnice Ostrava, p. o.	Opavská 4472/76, Ostrava - Poruba	384	306	512
Domov Sluníčko, Ostrava- Vítkovice, p.o.	Syllabova 2886/19, Ostrava - Vítkovice	77	78	34
Domov Slunovrat, Ostrava- Přívoz, p.o.	Na Mlýnici 203/5, Ostrava – Moravská Ostrava a Přívoz	86	68	83
Charita Ostrava, Charitní dům Sv. Alžběty - zařízení pro přechodný pobyt seniorů	Zelená 2514/73, Ostrava - Moravská Ostrava a Přívoz	77	47	37
Charita Ostrava, Charitní dům Sv. Václava – domov pokojného stáří	Kubínova 445/44, Ostrava - Heřmanice	78	59	8

Organizace	Adresa služby	Celkový počet uživatelů	Okamžitá kapacita	Počet odmítnutých žádostí z kapacitních důvodů
LADA SENIOR s.r.o.	Lužická 591/4, Ostrava – Výškovice	43	32	65
KOUSEK NEBE s.r.o.	Poděbradova 2017/61, Ostrava – Moravská Ostrava a Přívoz	X	22	X
Na Výminku s.r.o.	Pavlovova 2626/33, Ostrava – Zábřeh	43	35	55
SLEZSKÁ HUMANITA, o.p.s. ¹¹	Lazy 870, Orlová – Lazy	78	55	121
Kapacita celkem		1 971	1 531	1 501

Zdroj: Magistrát města Ostravy, odbor sociálních věcí a zdravotnictví, prosinec 2018

V roce 2018 využilo pobytové služby v domovech pro seniory 1 971 osob a bylo evidováno dalších 1 501 zájemců o využití služeb domova pro seniory.

Tabulka 14: Domovy se zvláštním režimem na území statutárního města Ostravy v roce 2018

Organizace	Adresa služby	Celkový počet uživatelů	Kapacita	Počet odmítnutých žádostí z kapacitních důvodů
Armáda spásy v České republice, z.s., Domov Přístav ¹²	Holvekova 612/38a, Ostrava – Kunčičky	107	85	102
Armáda spásy v České republice, z.s., Domov Přístav II ¹³	Zukalova 1401/3, Ostrava – Vítkovice	33	29	71
Čtyřlístek – centrum pro osoby se zdravotním postižením Ostrava ¹⁴	Hladnovská 886/119b, Ostrava - Muglínov	13	12	64
Domov Čujkovova, Ostrava-Zábřeh, p. o.	Čujkovova 1716/25, Ostrava – Zábřeh	86	56	124
Domov Korýtko, p. o.	Petruškova 2936/6, Ostrava – Zábřeh	38	32	54
Domov Magnolie, Ostrava-Vítkovice, p. o.	Siroťčí 474/56, Ostrava – Vítkovice	95	73	76
Domov Slunečnice Ostrava, p. o.	Opavská 4472/76, Ostrava – Poruba	122	89	172
Domov Sluníčko, Ostrava-Vítkovice, p. o.	Syllabova 2886/19, Ostrava – Vítkovice	106	106	54
Domov Slunovrat, Ostrava-Přívoz, p. o.	Na Mlýnici 203/5, Ostrava – Moravská Ostrava a Přívoz	35	32	75
Slezská Diakonie, SILOE Ostrava	Rolnická 360/55, Ostrava – Nová Ves	37	26	71
Kapacita celkem		672	469	863
BESKYD DZR, o.p.s. ¹⁵	Hlavní třída 2326, Frýdek-Místek	67	58	86
Charita Ostrava, Charitní dům Salvator Krnov – domov pro osoby se specifickými potřebami ¹⁶	M. Švabinského 712/10, Krnov	39	36	41

Zdroj: Magistrát města Ostravy, odbor sociálních věcí a zdravotnictví, březen 2018

¹¹ Zařízení je mimo území SMO, SMO jej však dotuje.

¹² Cílová skupina – osoby v seniorském věku, ohrožené sociálním vyloučením a sociálně vyloučené.

¹³ Cílová skupina – osoby starší 26 let, ohrožené sociálním vyloučením a sociálně vyloučené.

¹⁴ Domov se zvláštním režimem pro osoby s mentálním postižením.

¹⁵ Mimo území SMO, SMO poskytuje dotaci na 9 míst pro uživatele s trvalým bydlištěm na území SMO.

¹⁶ Mimo území SMO, SMO poskytuje dotaci, většina uživatelů je s trvalým bydlištěm na území SMO.

V roce 2018 využilo pobytové služby v domovech se zvláštním režimem 672 osob a bylo evidováno dalších 863 zájemců o využití služby domova se zvláštním režimem.

Sociální práce poskytovatelů sociálních služeb v rámci bydlení s doprovodným programem

Na území města Ostravy působí 14 nestátních neziskových organizací, které zprostředkovávají tzv. bydlení s doprovodným sociálním programem. Ke své činnosti mají pronajaté byty, které dále pronajímají osobám v bytové nouzi.

Nestátní neziskové organizace bydlení s doprovodným sociálním programem provozují většinou jako tzv. třístupňové nebo prostupné. Jedná se o formu pomoci osobám sociálně vyloučeným nebo sociálním vyloučením ohroženým, případně osobám se zdravotním či duševním handicapem. Pro přehlednost jsou v následující tabulce tučně označeny organizace, které poskytují své byty právě pro osoby se zdravotním či duševním handicapem. Mimo řešení problematiky bydlení je pracováno s klienty na dalších zakázkách, které byly definovány při zahájení spolupráce. Může se jednat o nejrůznější problémy spojené např. se zadlužením klienta, dlouhodobou nezaměstnaností či obtížnou zaměstnatelností, výchovou dětí, nedostatečnými kompetencemi v péči o děti a domácnost.

Nultý stupeň chápou jako bezdomovectví, respektive život na ulici. První stupeň má spíše podobu ubytování, zabezpečují ho noclehárny a azylové domy. Klient si osvojuje základní pravidla spojená s bydlením, platbami za ubytování či vyřizováním příslušných dávek na úradech apod. Druhý stupeň představuje bydlení v bytě nazývaném tréninkový nebo startovací. Účelem takového bytu je postupné osamostatňování, upevňování kompetencí k bydlení a práce na všech definovaných zakázkách. Míra podpory doprovodného sociálního programu a práce s klientem je na vstupu stále velmi intenzivní, postupně dochází ke snižování této podpory. Třetím stupněm je dlouhodobé bydlení s nízkou mírou podpory ze strany sociálních pracovníků. Jedná se o fázi zafixování vhodných návyků, případně způsobů řešení problémů.

Do tohoto systému je zapojeno 726 bytů, ve kterých je ubytováno 1 687 osob (stav k 31. 12. 2018). Přesný počet jednotlivých vlastníků bytového fondu je popsán v následující tabulce.

Osobám v bytové nouzi, které jsou zařazeny do bydlení s doprovodným sociálním programem, jsou v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, poskytovány následující služby:

Pobytové služby:

- chráněné bydlení (pouze pro osoby s mentálním nebo duševním handicapem),
- podpora samostatného bydlení (pouze pro osoby s mentálním nebo duševním handicapem),
- domy na půl cesty.

Ambulantní a terénní služby:

- odborné sociální poradenství,
- osobní asistence,
- sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi,
- sociální rehabilitace,
- terénní programy.

Část doprovodných sociálních programů v bytech je poskytována v rámci aktivit, nikoli sociálních služeb. Tyto aktivity jsou většinou financovány jednorázovými projekty z Evropského sociálního fondu.

Tabulka 15: Počet sociálních bytů využívaných jednotlivými realizátory (dle vlastníka)

Název organizace	Počet bytů u jednotlivých vlastníků bytového fondu										Celkem
	MOB Mariánské Hory a Hulváky	MOB Moravská Ostrava a Přívoz	MOB Ostrava-Jih	MOB Poruba	MOB Slezská Ostrava	MOB Vítkovice	SMO	RESIDOMO, s.r.o.	Soukr. vlastník	NNO jako vlastník bytů	
SMO	5	16	59	10	3	7	2				102
Armáda spásy v České republice, z.s.		40	13					101			154
Asociace Trigon o.p.s.		3		2			1				6
CENTROM, z.s.						7		147			154
Centrum sociálních služeb Ostrava, o.p.s.								1			1
Čtyřlístek, p.o.					16			1	1	3 ¹⁷	21
Diecézní charita ostravsko-opavská								77			77
Charita Ostrava		12				3		18	1	1	35
Charita sv. Alexandra										4	4
MENS SANA, o.p.s.		2	10	11							23
Renarkon, o.p.s.		2									2
RESIDOMO, s.r.o.								137			137
Slezská diakonie									5	1	6
Služby Dobrého Pastýře										3	3
Vzájemné soužití o.p.s.								1			1
Celkem	5	75	82	23	19	17	3	483	7	12	726

Zdroj: Magistrát města Ostravy, odbor sociálních věcí a zdravotnictví, prosinec 2018; Pozn.: *Opatrovník

Počet bytů s doprovodným sociálním programem se začal na území statutárního města Ostravy kvantitativně navyšovat zejména od roku 2015, a to v souvislosti s novelou zákona o pomoci v hmotné nouzi, resp. vydáváním souhlasů s poskytováním doplatku na bydlení v ubytovacím zařízení se schváleným provozním řádem.

V uvedených sociálních bytech žije celkem 1 687 osob (údaje k 31. 12. 2018; sběr indikátorů prostřednictvím pravidelného monitoringu sociálního bydlení na zemi SMO).

¹⁷ Jedná se o 3 objekty s celkem 26 pokoji pro cílovou skupinu osoby s mentálním postižením – služba chráněné bydlení.

Použité zdroje

Agentura pro sociální začleňování. (2018) Situační analýza Ostrava – Analýza sociálního vyloučení na území města.

Burcin, B., Kučera, T., Šídlo, L. (2018) Prognóza vývoje počtu a věkové struktury obyvatelstva statutárního města Ostravy na období 2017-2040. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta.

Český statistický úřad. (2011) Sčítání lidu, domů a bytů 2011.

Deloitte. (2018) Nájemní trh v ČR. Aktuální cenová hladina v krajských městech.

GAC. (2006) Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti.

GAC.(2015) Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR.

Hruška, L. a kol. (2013) Analýza a řešení problematiky ubytoven na území SMO v krátkodobém a dlouhodobém horizontu. Proces, Accendo.

Jedináková, H., Pischová, J. (2013) Zpráva o ubytovnách na Ostravsku. Vzájemné soužití.

Koncepce sociálního bydlení statutárního města Ostravy (2017). Statutární město Ostrava.

Mapa exekucí. (2019) Online, dostupné na: <http://mapaexekuci.cz/>

Ministerstvo práce a sociálních věcí. (2015) Koncepce sociálního bydlení ČR 2015-2025.

Ministerstvo práce a sociálních věcí. (2017) Sociální bydlení v Koncepci sociálního bydlení ČR 2015-2025.

Kvasnička, R. (2010) Popis sociálně vyloučených romských lokalit v regionu Ostravska. ASZ.

Odbor majetkový SMO. (2019) Údaje k bytovému fondu na území SMO.

Odbor sociálních věcí a zdravotnictví SMO. (2019) Údaje k sociálním službám a klientům na území SMO.

Popis sociálního vyloučení a ubytoven. (2019) Interní materiál statutárního města Ostravy.

Sýkora, L. (2018) Pilotní ověření Metodiky identifikace lokalit rezidenční segregace v obcích ČR.

Úřad práce ČR – krajská pobočka v Ostravě, kontaktní pracoviště Ostrava. (2012-2018).

Zkratky

ASZ	Agentura pro sociální začleňování
č.	číslo
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
GIS	Geografický informační systém
Kč	Koruna česká
KHS	Krajská hygienická stanice
km	kilometr
KP	Komunitní plánování
MHaH	Mariánské Hory a Hulváky
MMO	Magistrát města Ostravy
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MOaP	Moravská Ostrava a Přívoz
MOP	mimořádná okamžitá pomoc
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
OM	odbor majetkový pozor
OSR	oddělení strategického rozvoje
OSS	oddělení sociálních služeb
OSVZ	odbor sociálních věcí a zdravotnictví
p.o.	příspěvková organizace
PR	Public relations (= vztahy s veřejností)
PS SB	Pracovní skupina sociálního bydlení
RaB	Radvanice a Bartovice
o.p.s.	obecně prospěšná společnost
OSR	odbor strategického rozvoje
Sb.	sbírky
SBD	stavební bytové družstvo
Sl. O.	Slezská Ostrava
SMO	Statutární město Ostrava
SPO	společně posuzované osoby
SPSZ	Strategický plán sociálního začleňování
s.r.o.	společnost s ručením omezeným
ÚMOb	úřady městských obvodů
ÚP	Úřad práce
z.s.	zapsaný spolek
ZSJ	základní sídlení jednotka

Seznam tabulek

Tabulka 1: Lokality se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení	31
Tabulka 2: Příspěvek na bydlení v Ostravě.....	33
Tabulka 3: Doplatek na bydlení v Ostravě.....	34
Tabulka 4: Doplatek na bydlení dle jednotlivých obvodů SMO k 31. 12. 2018	35
Tabulka 5: Bytový fond statutárního města Ostravy 2018 – dle počtu bytů	38
Tabulka 6: Bytový fond statutárního města Ostravy 2018 – dle velikosti bytů	39
Tabulka 7: Vývoj bytového fondu statutárního města Ostravy v letech 2001 – 2018	40
Tabulka 8: Nájemné v bytovém fondu statutárního města Ostravy k 31. 12. 2018	41
Tabulka 9: Doba trvání nájemní smlouvy v bytech statutárního města Ostravy k 31. 12. 2018.....	42
Tabulka 10: Azylové domy na území statutárního města Ostravy	44
Tabulka 11: Noclehárny na území statutárního města Ostravy	45
Tabulka 12: Nízkoprahová denní centra na území statutárního města Ostravy	45
Tabulka 13: Domovy pro seniory na území statutárního města Ostravy v roce 2018.....	46
Tabulka 14: Domovy se zvláštním režimem na území statutárního města Ostravy v roce 2018.....	47
Tabulka 15: Počet sociálních bytů využívaných jednotlivými realizátory (dle vlastníka).....	49

Seznam obrázků

Obrázek 1: Očekávaný vývoj celkového počtu obyvatel SMO 2016-2040	29
Obrázek 2: Očekávané rozdělení obyvatelstva do základních věkových skupin	29
Obrázek 3: Graficky znázorněný podíl osob v exekuci v roce 2017 v regionu Ostravska, oranžově je vyznačené město Ostrava (Mapa exekucí, 2019)	36
Obrázek 4: Mapové výstupy - rezidenční segregace v obcích ČR	37